

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

SAAPASTELEN FESTAREILLA – festivaalipäivystyksen käsikirja

Ann-Mari Hammarberg

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma 210 op
11/2012

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Ann-Mari Hammarberg	Sivumäärä 29 ja 34 liitesivua
Työn nimi SAAPASTELEN FESTAREILLA – festivaalipäivystyksen käsikirja	
Ohjaava(t) opettaja(t) Juha Nikkilä	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Turun Saappaan Tuki Ry, Sinikka Loukamaa	
Tiivistelmä <p>Tämä on toiminnallinen opinnäytetyö, jonka produkti toteutettiin Palveluoperaatio Saappaan toimintaan festivaalipäivystyksen käsikirjana Ruisrock – päivystykseen. Palveluoperaatio Saapas on evankelisluterilaisen kirkon erityisnuorisotyön muoto, jossa vapaaehtoiset tekevät katu- ja festivaalipäivystyksiä yhdessä seurakunnan työntekijän kanssa. Festivaalitoiminta on saapastoiminnan suurin ja vanhin päivystysmuoto, jossa ei käsikirjaa tätä ennen ole ollut.</p> <p>Käsikirja herätti kiinnostusta Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymässä ja myös Nuorten Keskuksessa, joka koordinoi saapastoimintaa Suomessa. Käsikirja on ensimmäinen festivaalipäivystykseen tuotettu ohjeistus. Käsikirja oli käytössä kesän 2012 Ruisrockissa ja sai kiitosta osakseen.</p> <p>Festivaalipäivystyksen käsikirja on toteutettu yhdessä Turun Saappaan ja Turun Saappaan tuki ry:n kanssa. Käsikirja on tehty Ruisrock-päivystykseen, mutta se on helposti muokattavissa myös muihin festivaaleihin. Käsikirjan sisältö koostuu eri roolien työnkuvista, ensiapu-, sielunhoidon- ja lastensuojeluilmoituksen tekemisen ohjeista, telttakartoista ja teknisten laitteiden käyttöohjeista. Käsikirja on käytännönläheinen ohjeistus festivaalipäivystykseen osallistuville saapaslaisille.</p> <p>Opinnäytetyössä perehdytään tarkemmin Palveluoperaatio Saappaaseen, sekä Turun Saappaan historiaan ja nykyaikaan, johon olennaisena osana myös Turun Saappaan Tuki ry sisältyy. Vapaaehtoisuutta käsitellään teemavuosien ja motiivien kautta. Käsikirjan sisällöstä tehtiin monivalintakysely viisiporraisella Likertin asteikolla Turun vapaaehtoisille saapaslaisille. Opinnäytetyössä käydään läpi kyselyn vaiheet tekstissä ja liitteenä ovat sekä kysely että sen tulokset.</p> <p>Lopputekstissä todetaan festivaalipäivystyksen käsikirjan tärkeä rooli myös tulevaisuudessa saapastoiminnan ollessa muutoksen kourissa. Seurakunnan uusille saapastyöntekijöille festivaalitoiminnan ohjeistus auttaa ymmärtämään festivaalipäivystyksen sisältöä ja työn luonnetta.</p>	
Asiasanat vapaaehtoistyö, Palveluoperaatio Saapas, Ruisrock, festivaalit	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Degree Programme in Civic Activity and Youth Work

ABSTRACT

Author Ann-Mari Hammarberg	Number of Pages 29 and 34 attached pages
Title STRUTTING AT FESTIVALS – handbook for festival patrolling	
Supervisor(s) Juha Nikkilä	
Subscriber and/or Mentor Turun Saappaan Tuki Ry, Sinikka Loukamaa	
<p>Abstract</p> <p>This practical thesis is a handbook for festival patrolling to the Saapas- group in Turku. It is one of the groups in the Palveluoperaatio Saapas, Outreach service operation, which is one form of the special youth work in the Evangelical-Lutheran Church. Festival patrolling is their biggest and the oldest method, and there hasn't been any handbook for festival patrolling before this.</p> <p>Turku and Kaarina Parish Union and The NK (The Evangelical Lutheran Association for Youth in Finland) have been intrigued by the handbook. The NK is a nationwide central and service organization in parish youth work. This handbook is the first handbook for festival patrolling and it has been used at Ruisrock –festival in the summer 2012.</p> <p>This handbook for festival patrolling was made in concert with the Turku Boot group and its Support Association. The handbook was made for Ruisrock festival patrolling, but can easily be used with any other festival patrolling too. Contents of the handbook include descriptions for different roles, instructions for first aid, for pastoral counseling and for making child welfare announcement, tent maps, and guidelines for different equipment which is needed in patrolling. The handbook is a down to earth guideline for volunteers and parish workers.</p> <p>The thesis takes a closer look for the Service Operation Boot, for the history and the present of the Turku Boot group as well as its Support Association. The voluntariness is dealt with the theme years and the motives. The Volunteers were made a multiple choice inquiry with the five-step Likert scale about the contents of the handbook. The thesis goes through the steps of the inquiry. The inquiry and its results are attached to the thesis.</p> <p>In credit this handbook was found important also in future. Boot activity is undergoing changes in Turku and this handbook helps also new parish workers to understand the contents of the festival patrolling.</p>	
Keywords voluntary work, Outreach Service Operation, Ruisrock, festival	

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ	2
1 JOHDANTO	6
2 PALVELUOPERAATIO SAAPAS	6
2.1 Saappaan historia yleisesti ja erityisesti Turussa	6
2.2 Saappaan toiminta	8
2.3 Turun Saappaan Tuki Ry	9
3 VAPAAEHTOISTYÖ	10
3.1 Vapaaehtoistoiminnan teemavuodet	11
3.2 Vapaaehtoistyön motiivit	12
3.3 Motiiveja festivaalipäivystyksessä	13
4 KÄSIKIRJAN SYNTY	14
4.1 Tausta	15
4.2 Tavoitteet	16
4.3 Toteutus	18
4.4 Budjetti	20
5 ARVIOINTI	21
5.1 Oma arvio käsikirjasta	21
5.2 Tilaajan arvio käsikirjasta	23
5.3 Käsikirja & Ruisrock 2012	23
5.4 Parannusehdotukset	24
6 LOPUKSI	25
LÄHTEET	28
LIITTEET	31

1 JOHDANTO

Palveluoperaatio Saapas on evankelisluterilaisen kirkon erityisnuorisotyön muoto, jossa vapaaehtoiset saapaslaiset tekevät nuorten parissa töitä yhdessä seurakunnan työntekijän kanssa. Toimintakokonaisuus muodostuu yöpäivystyksistä ja festivaalitoiminnasta. Saapastoiminta on alkanut festivaalipäivystyksestä ja sillä on nykyäänkin suuri rooli toiminnassa. Festivaalipäivystykseen ei ole olemassa minkäänlaista ohje- tai käsikirjaa. Festivaalitoiminnassa on mukana vapaaehtoisia seurakunnan työntekijän lisäksi. Olen itse ollut Turun Saappaan apuna Ruisrockissa kolmena kesänä ja olisin kaivannut edelliskesänä itsekkin käsikirjan tyyppistä ohjekirjaa mm. vastuuhjaajan roolista. Keskustelin vapaaehtoisten kanssa Ruisrockissa saapastoiminnan kehittämistä. Festivaalitoiminnan kehittäminen tuli selkeästi esille toiveissa. Kaikille festivaalipäivystykseen osallistuville jaettava käsikirja vähentäisi ohjeistuksien antamista jokaiselle erikseen. Tästä tarpeesta valikoitui toiminnalliseksi opinnäytetyökseni tuottaa produkti, ohjekirja, saapastoiminnan festivaalipäivystykseen (Airaksinen & Vilka 2003, 9).

Tutustuin työssäni yleisesti saapastoimintaan ja erityisesti Turun Saappaan historiaan ja toimintaan. Pohdin työssäni myös vapaaehtoisuuden motiiveja festivaalipäivystyksessä ja tulevan käsikirjan vaikutuksista motiiveihin.

Käsikirjan sisällön selvitin haastattelemalla ensin vastuuhjaajia ja näiden haastattelujen perusteella toteutin kyselyn käsikirjan sisällöstä saapastoiminnan vapaaehtoisille. Tekstien järjestys käsikirjaan valikoitui kyselyn perusteella. Vastuuhjaajat auttoivat sisällön toteutuksessa. Valmis käsikirja oli vuoden 2012 Ruisrockissa käytössä festivaalipäivystyksessä.

Käsikirja herätti kiinnostusta Nuorten Keskuksessa, joka ohjaa ja koordinoi saapastoimintaa. Myös Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymä kiinnostui, koska saapastoiminta on muutoksessa ja käsikirjan tuki festivaalipäivystykseen koettiin tärkeänä, jopa niin tärkeänä, että siitä ollaan tekemässä juttua seurakunnan Zookkonen – lehteen.

2 PALVELUOPERAATIO SAAPAS

Palveluoperaatio Saapas on evankelisluterilaisten seurakuntien nuorisotyölle rekisteröity tavaramerkki. Tätä toimintaa ohjaa ja koordinoi Nuorten Keskus ry yhdessä Palveluoperaatio Saappaan neuvottelukunnan kanssa. Nuorten Keskus on valtakunnallinen, kristillisen nuorisotyön palvelujärjestö. Saappaan neuvottelukuntaan kuuluu eri hiippakuntien vastaavia Saapas-ohjaajia, jotka on valittu neuvottelukuntaan Saappaan yhteisillä neuvottelu- ja työkokouspäivillä. Palveluoperaatio Saappaalle vahvistetaan vuosittaisessa saapasohjaajien työkokouksessa toimintaperiaatteet, jotka takaavat, että saapastunnuksen kanssa toimitaan yhdenmukaisin tavoin eri puolilla Suomea. Paikallisesta saapastoinnista vastaa seurakunnan työntekijä, jolla tulee olla Saappaan neuvottelukunnan antama ohjaajatunnus. (Nuorten Keskus ry, 2010.)

2.1 Saappaan historia yleisesti ja erityisesti Turussa

Seurakunnan festivaalitoiminta alkoi kesällä 11.–13.8.1972 Keimolan moottoriurheilukeskuksessa järjestetyssä rock-tapahtumassa, ”Keimola-Rock”:issa. Ulkomailta tulleet viestit nuorten alkoholin ja huumeiden käytön riskeistä konsertissa saivat Helsingin ja Vantaan seurakuntien työntekijät toteuttamaan festivaalioperaation. Tapahutumien ennakointi osoittautui oikeaksi. (Pusa 2002, 7.) Tämä kesäajan toiminta laajeni nopeasti myös Tampereelle, Turkuun ja Jyväskylään. Vuonna 1975 festivaalitoiminnasta alettiin käyttää nimeä Palveluoperaatio Saapas ja toiminta laajeni samalla ympärivuotiseksi seurakunnan erityisnuorisotyön muodoksi. Tämä oli edellytys myös toiminnan jatkuvuudelle, kun vuosittain ei tarvinnut enää perustaa vapaaehtoisten ryhmää, joka koulutettaisiin vain muutamaa tapahtumaa varten. (Nuorten Keskus ry 2010, 5-6.)

Turun Saapas oli mukana jo vuonna 1977 ensimmäisessä Ruisrockissa. Silloin ei vapaaehtoisia juuri ollut, vaan toiminnassa olivat mukana työnsä puolesta paikalle

saapuneet virkamiehet, kuten Pusa Turun Saappaan historiikissa mainitsee. Ensimmäinen koulutus Turussa oli teoreettinen ja kattava koulutus festivaalitoimintaan. Koulutus oli sovellettu Helsingin koulutusmateriaalista. Ensimmäinen vapaaehtoisryhmä koostui karkeasti jakaen sekä yksinhuoltajaaideista, että Maarian seurakunnan nuorista. Vuoden 1978 Ruisrockissa oli jo mukana näitä koulutettuja vapaaehtoisia. (Pusa 2002, 11.) Turussa aloitettiin ympärivuotinen päivystys vuonna 1978. Toiminta oli jo tuolloin lapsiin ja nuoriin kohdistuvaa erityisnuorisotyötä kirkon auttamis- ja sielunhoitotyön muodossa. Vuosien saatossa päivystystoiminta siirtyi enenevässä määrin vapaaehtoisille ja työntekijät siirtyivät taustatukijoukoiksi. (Mt., 7-11.)

Turun Saappaan alkuvuosina tehtiin myös yhteistyötä kaupungin nuorisotoimen kanssa Retkikesä – leiritoiminnan muodossa. REKE – projekti oli kerrallaan aina kaksivuotinen projekti, joka oli tarkoitettu yläastetta aloittaville oppilaille, joilla oli häiriökäyttäytymistä ja oppimisvaikeuksia koulussa. Toiminnassa oli aina mukana 20 koululaista ja leirinvetäjinä toimivat poliisi, kaupungin nuorisotyöntekijä, opettaja, terveydenhoitaja, seurakunnan erityisnuorisotyöntekijä ja joskus myös liikunnan opettaja. Muutamassa ensimmäisessä REKE- leirissä oli mukana myös saapastoinnin vapaaehtoisia. (Pusa 2001, 26.) REKE- toiminta oli toimiva ennaltaehkäisevän nuorisotyön muoto: oma pikkuveljenikin oli valittu mukaan REKE- toimintaan koulun kautta ongelmakäyttäytymisen vuoksi. Hänelle projekti oli erittäin hyvä ”suunnan kääntäjä”, ja ongelmat koulussa loppuivat projektin jälkeen. Hänen käytöksessään tapahtui muutos parempaan myös kotioloissa.

1990-luvulla Turussa perustettiin yhteinen päivystysoperaatio uuden vuoden, vapun ja koulujen päättymispäivän päivystyksiin. Olen itse ollut mukana näissä päivystysoperaatioissa kaupungin nuorisotyöntekijänä. Operaatio toimii yhä edelleen nimellä Operaatio Turku. Mukana toiminnassa on Saappaan lisäksi, kaupungin nuorisotoimi organisoivana tahona ja monet vapaaehtois- ja muut auttavat järjestöt. Saapalaisille yhteistyö eri tahojen kanssa tuntui aluksi kangertelevalta, mutta nykyään se koetaan merkittävänä voimavarana. (Pusa 2001, 27.)

Toiminnan alkuvaiheessa Turun Saapas ei tehnyt yhteistyötä muiden Saapasryhmien kanssa, mutta saapaskoulutuksissa yhdistettiin voimat Porin ja Rauman ryhmien kanssa. Tämä yhteistyö on laajentunut myös isompiin päivystyksiin ja nyky-

ään mm. Ruisrock – päivystyksissä on mukana Saappaan vapaaehtoisia Turun lisäksi mm. Porista, Helsingistä, Kalajoelta, Vantaalta ja Nurmijärveltä. Itse olen ollut mukana Ruisrock – päivystyksissä kolmena vuonna vapaaehtoisena nuorisotyöntekijänä.

2.2 Saappaan toiminta

Seurakunnan nuorisotyöntekijä, jolla on Nuorten Keskus ry:n myöntämä ohjaajatunnus, vastaa Palveluoperaatio Saappaan toiminnasta ja toimii yhdessä täysi-ikäisten ja saapastoimintaan koulutettujen vapaaehtoisten kanssa. Koulutuksessa annetaan perusvalmiudet nuorten kohtaamiseen, kriisikäyttäytymisen tunnistamiseen, sekä sielunhoitoon ja ensiaputaitoihin. Saappaan tehtävänä on solmia kontakteja nuoriin, jotka viettävät aikaansa öisin ulkona. Toiminnan keskeinen osa on keskusteluun pohjautuva auttaminen ja nuorten huomioiminen. Tavoitteena on herättää nuorissa vastuuta itsestään ja toisistaan. Hyvät vuorovaikutustaidot ovat keskeisessä asemassa.

Työskentely tapahtuu siellä, missä nuoret kokoontuvat viikonloppuisin ja erilaisten festivaalitoimintojen yhteydessä. Saapastoiminta tunnetaan kirkon työmuotona, jolloin hengelliset kysymykset saattavat nousta keskustelunaiheiksi. Saapaslaisilta ei vaadita erityistä hengellisyyttä, mutta kyky keskustella myös uskonnollisista asioista on yksi tärkeä perustehtävä Saappaan toiminnassa. Käytännöllinen nuorten auttaminen saapaspäivystyksessä voi olla esim. päihtyneen herättelemistä, ensiavun antamista pieniin vammoihin tai nuoren viemistä lääkäriin. Saapasryhmillä voi olla seurakunnan tilassa oma lepopaikka, johon voi mennä nuoren kanssa keskustelemaan tai päihtynyt nuori voidaan viedä sinne lepäämään. Saapas voi myös kuljettaa päihtyneen nuoren kotiin, selviämisasemalle tai tarvittaessa sairaalaan.

Festivaalityö on Palveluoperaatio Saappaan suurin ja vanhin työmuoto. Monilla pienemmillä paikkakunnilla ei välttämättä ole tarpeen järjestää säännöllistä iltapäivystystä, mutta festivaalityölle on tarvetta. Toiminta kohdentuu tuolloin suur tapahtumiin, konsertteihin, kilpailuihin tai muihin massatapahtumiin. Festivaaleissa selviämistilassa asiakkaat pääsevät lepäämään vähentääkseen humalatilaansa. Vapaaehtoiset saapaslaiset ovat läsnä ja seuraavat asiakkaiden kuntoa. Jokainen lepäämään tule-

va/ tuotu puhallutetaan ja mitataan pulssi puolen tunnin välein. Huonovointisia asiakkaita tuetaan vadin kanssa ja siivotaan mahdolliset sotkut. Kun asiakkaat rupeavat tokenemaan, on tarvittaessa keskustelujen aika. Humalaisten alaikäisten kohdalla tehdään lastensuojeluilmoitus. Ensiapua pieniin vammoihin annetaan siellä, missä esim. SPR ei ole mukana. Saappaan toiminnan suuri etu on siinä, että päivystys voidaan perustaa nopeasti mihin tilanteeseen tahansa. Koulutetut vapaaehtoiset osaat toimia omassa ryhmässään ja organisoitua nopeasti uusiinkin ympäristöihin. Huollettu välineistö (ensiaputarvikkeet, lamput, puhelimet yms.) auttaa päivystyksen toteuttamista lähes koska tahansa; mikäli äkillisiä kriisitilanteita tulisi, olisi saapaslaisten apu nopeasti käytettävissä. (Nuorten Keskus ry 2010,13–17, Pusa 2002, 8-9.)

2.3 Turun Saappaan Tuki Ry

Joissakin saapasryhmissä on perustettu tukiyhdistyksiä, joiden kautta voidaan kanavoida virkistystoimintaa vapaaehtoisille saapaslaisille. Tukiyhdistysten toiminta ei ole seurakunnan virallista toimintaa. (Nuorten Keskus ry 2010, 20.) Turun Saappaan Tuki Ry on perustettu 8.9.2001. Yhdistyksen perustamiseen oli useita syitä, mutta tärkeimpänä oli vanhojen saapaslaisten halu olla mukana toiminnassa, vaikka aika ei riittänytkään enää päivystykseen. Tukiyhdistyksen ensimmäinen hallitus koostui pääosin juuri näistä vanhoista saapaslaisista. Tukiyhdistys keskittyy saapastoiminnan kehittämiseen, sekä suunnittelemaan, ja järjestämään jäsenilleen ja saapastoiminnassa mukana oleville vapaaehtoisille leirejä, koulutusta ja virkistystoimintaa. Tukiyhdistys on ollut myötävaikuttamassa vuonna 2002 Turun Saappaan omien internetsivujen käynnistämisessä osoitteessa www.turunsaappaantuki.net. (Pusa 2002, 22.)

Yhdistyksen tarkoituksena on aatteellinen ja taloudellinen tuki saapastoimintaan Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymän alueella (Turun Saappaan Tuki ry 2011.) Yhdistys toimii nykyään Mikaelin seurakunnan seurakuntatalossa, Mikonmökissä. Yhdistyksellä on parikymmentä jäsentä, muutama kannatusjäsen ja 5 kunniajäsentä, jotka ovat tai ovat olleet vahvoja taustavaikuttajia saapastoiminnassa. Yhdistys järjestää mm. varainhankintaa. Näillä varoilla kustannetaan esim. Saappaan syksyn toiminnan

aloitusleirin ohjelma. Aloituseleirin normaalit leirikustannukset menevät seurakunnalle, mutta Turun Saappaan Tuki ry kustantaa leiriohjelman. Turun saapastoiminnan vapaaehtoisille tarkoitettu virkistystoiminta kustannetaan myös yhdistyksen kautta. Yhdistys on tilannut festivaalikäsikirjan tekemisen minulta Turun Saappaalle ja tukee myös näin Saappaan toimintaa.

3 VAPAAEHTOISTYÖ

Antti Eskolan ja Leena Kurjen koollekutsumassa työryhmässä 1997 määriteltiin vapaaehtoistyö näin:

Vapaaehtoistyö on osallistumista vuorovaikutukseen perustuvaan organisoituun auttamis- ja tukitoimintaan, joka tähtää henkisen ahdingon lievittämiseen tai elinoloihin liittyvän puutteen korjaamiseen. Vapaaehtoistyötä ei tehdä taloudellisenä yritystoimintana, palkkatyönä eikä erityisenä harjoitteluna, vaan tehtävään valmennusta saaneen auttajan motiivi pohjautuu ajatukseen, että hän voi olla avuksi ja oppii jotakin tärkeää. (Eskola & Kurki 2001, 10.)

Sini-Tuulia Lehtisen (1997, 17) mukaan vapaaehtoistoiminnassa ihmiset alkavat yhdessä parantaa elämälaatuaan ja voittaa vaikeuksiaan. Hän on tällaisen määritelmän tehnyt jo vuonna 1989, mutta piti sitä melkein kymmenen vuoden jälkeen yhä käyttökelpoisena. Nylund ja Yeung korostavat vapaaehtoisuuden moninaisuutta, jossa palkattomuus, vapaasta tahdosta kumpuava yleishyödyllinen toiminta on usein organisoitunut jonkin tahon avustuksella (Nylund & Yeung 2005, 15).

Vapaaehtoistyön ja vapaaehtoistoiminnan käsitteitä on käytetty kirjallisuudessa rinnakkain. Vapaaehtoisten ja ammattilaisten työnjako on puhuttanut jo vuosia sekä kansalaisia, että sosiaalialan ja diakoniatyön ammattilaisia. Poliitikot ovat kiinnostuneet vapaaehtoistoiminnasta kansalaisten tarjoamana voimavarana, koska on nähty, että kansalaistoiminta voisi vähentää julkisia palveluita. (Mt., 13.)

Vapaaehtoinen auttaminen on olennainen osa myös kirkon ja seurakuntien toimintaa. Periaatteena on myötäelävä, lähimmäiskeskeinen, tasavertaiseen ihmisten väliseen vuorovaikutukseen perustuva ajattelu. Diakoniatyöstä tuli kirkon lakisääteistä työtä vuoden 1944 sodan jälkeen. Diakoniatyössä on aina ollut mukana sekä ammattilaisia että maallikoita. (Lehtinen 1997, 25.) Diakonian tarkoituksena on kristilliseen rakkau-

teen perustuva avun antaminen (Siivonen 2001, 66). Kirkon nuorisotyössä on paljon vapaaehtoistoimintaa, esimerkkeinä vapaaehtoisten nuorten pitämät yökahvilat, rip-pikoulun jälkeinen isostoiminta ja saapastoiminta.

Vaikka urheilussa ja liikunnassa on Suomen suosituimmat vapaaehtoistoiminnan alueet (Nylund ym. 2005, 16), jätän tämän vapaaehtoistoiminnan opinnäytetyöni ulkopuolelle, koska koen sen olevan hiukan erilaista suhteessa saapastoiminnan vapaaehtoisuuteen.

3.1 Vapaaehtoistoiminnan teemavuodet

Vapaaehtoistoiminnan arvostus näkyy mm. siinä, että YK on julistanut teemavuodeksi vapaaehtoistoiminnan, vuonna 2001 (Harju, Niemelä, Ripatti, Siivonen & Särkelä 2001,7). Tosin Nylund ja Yeung (2005, 14) väittävät virheellisesti, että YK:n vapaaehtoistoiminnan teemavuosi olisi ollut vuonna 2000, mutta silloin oli kansainvälinen kiitoksen vuosi (Suomen YK-liitto). Vuonna 2011 Euroopan komissio pyrki taas nostamaan vapaaehtoisuuden arvostusta Euroopan vapaaehtoistyön teemavuodella. Virallinen nimi eurooppalaiselle vapaaehtoistyön teemavuodelle oli Aktiivista kansalaisuutta edistävän vapaaehtoistyön Euroopan teemavuosi 2011. Tarkoitus oli kannustaa yhä useampia ihmisiä osallistumaan vapaaehtoistoimintaan (Euroopan Komissio).

Tämän teemavuoden, samoin kuin YK:n teemavuoden, tavoitteena oli tuoda esille suomalaisten toimijoiden vapaaehtoistoiminnan merkitystä ja tavoitteita niin lähiyhteisöissä kuin laajemmin yhteiskunnassa. Myös vapaaehtoistoiminnassa olevien organisaatioiden voimavarojen yhdistäminen ja vapaaehtoisuuden näkyväksi tekeminen ovat olleet teemavuosien tavoitteita. Vapaaehtoisuuden näkyvyys rohkaisee toiminnassa mukana olevia ja saa uudet ihmiset innostumaan vapaaehtoisuudesta. (Harju ym., 7-8.) Vuoden 2011 aikana Suomessakin järjestettiin useita toimintoja aiheeseen liittyen. Teemavuosilla on haluttu osoittaa, että vapaaehtoistoiminta on tärkeä ja yksi keskeisistä ulottuvuuksista aktiivisessa kansalaisuudessa ja demokratiassa. (Kansalaisareena 2011.) Teemavuoden 2011 kunniaksi valitsin opinnäytetyöni kohteeksi vapaaehtoistoiminnan ja valintani kohdistui Saappaan toimintaan. Olen kesäisin ollut

mukana heidän Ruisrock-päivystyksissään ja halusin omalta osaltani tukea heidän toimintaansa myös muulla tavoin.

3.2 Vapaaehtoistyön motiivit

Motivaatio muodostaa vapaaehtoistyön kivijalan. Vapaaehtoisuuden joustavuus ja riippumattomuus on sekä vahvuus että riski toiminnan jatkuvuudelle. (Yeung 2005, 83.) Olen itse toiminut aikaisemminkin vapaaehtoistoiminnassa, mm. NMKY:n kuntosalin valvojana. Kun minulta ensimmäisen kerran kysyttiin, haluaisinko/ voisinko tulla mukaan festivaalipäivystykseen vapaaehtoisena, olin tilanteessa, jossa seurakunnan nuorisotyöntekijä kävi luonani omassa toimipisteessäni ja purki mieltään siitä, kuinka vähän vapaaehtoisia oli tulossa kesän Ruisrock-päivystykseen. Siinä keskustellessamme hän kysyi, tulisinko minä mukaan. Koin tuolloin, että voisin nuorisotyön ammattilaisena antaa festivaalipäivystykseen nuorisotyön näkökulman vapaaehtoisena nuorisotyöntekijänä. Tuolloin ajattelin auttavani heitä yhden festivaalipäivän ajan. Seuraavana vuonna olin kuitenkin jo kolme vuorokautta mukana festivaaleissa, mutta motiivini ei ollut enää niinkään auttaa nuorisotyöntekijänä, vaan auttaa ja olla mukana mukavien vapaaehtoisten kanssa tekemässä tärkeää työtä. Nylund & Yeung toteavat, että vapaaehtoistoimintaan saatetaan päätyä erilaisten sattumien kautta (Nylund & Yeung 2005, 15). Heidän mukaansa myös yhteisöllinen osallisuus ja kanssaihminen kohtaaminen tarjoavat vapaaehtoisille mahdollisuuden suunnata elämäänsä uusille urille. Ollessani festivaalipäivystyksessä mukana kolmena vuonna olen kokenut erittäin vahvana tämän yhteisöllisyyden vapaaehtoisissa. He tuntevat kuuluvansa tähän ryhmään. Heillä on paljon yhteisiä kokemuksia myös leireiltä, katupäivystyksistä ja yhteisistä illanvietoista. Pelkona voisi olla jopa sisäänpäin suuntautuneisuutta, kuten Nylund ja Yeung teoksessaan *Anti*, arvot ja osallisuus vapaaehtoistoiminnassa (2005, 16) mainitsevat. Oma kokemukseni on kuitenkin, että tämä ryhmä on valmis ottamaan uusia ihmisiä mukaan toimintaan, eikä oma oloni jäänyt festivaaleissakaan ulkopuoliseksi.

Yeung on rakentanut vapaaehtoismotivaation timanttimallin haastateltuaan 18 evankelisluterilaisen kirkon vapaaehtoista toimijaa pyrkimyksenä ymmärtää näiden yksilö-

tason kokemuksia ja merkityksiä (Yeung 2005, 91). Timanttimallissa on visuaalisesti neljä kahdensuuntaista nuolta, jotka kulkevat saman keskipisteen kautta eri suuntiin. Nämä kahdeksan ulottuvuutta sisältävät motivaatioiden ääripäitä, joista neljä ulottuvuutta käsittää vapaaehtoistoimijuuden ulospäin suuntautuneisuutta ja neljä ääripäätä vapaaehtoistojen itseään. Vapaaehtoisuuden motivaation timanttimallin vastaparit ovat: Saaminen - Antaminen, Jatkuvuus – Uuden etsintä, Toiminta – Pohdinta ja Läheisyys – Etäisyys.

3.3 Motiivit festivaalipäivystyksessä

Pohdin tässä työssäni vapaaehtoisten motiiveja festivaalipäivystyksessä. Koen, että motiivien ollessa kohdallaan, vapaaehtoiset pystyvät antamaan osaamistaan päivystykseen. Mitä motivoituneempia he ovat, sitä helpommin he huomioivat käsikirjan ohjeistuksia ja päivystykseen annettu työpanos paranee laadullisesti ja lisää osaltaan motivaatiota osallistua tällaiseen vapaaehtoistyöhön. Yeungin timanttimallin saaminen - antaminen – motivaatioulottuvuuksien näen hyvinkin sopivan myös päivystystoimintaan. Antaessaan apuaan nuorille, vapaaehtoiset saavat itselleen hyvän olon kyetessään auttamaan. Käsikirjan avulla he saavat myös rohkeuden auttaa ja onnistumisen tunteen pystyessään siihen. Koska festivaalipäivystyksessä autetaan huonokuntoisia nuoria, työ tuntuu vapaaehtoisille mielekkäältä ja merkitykselliseltä. Tämä apu saattaa pelastaa jonkun nuoren henkilön hengen hänen päästessään saapaslaisten valvontaan selviämisteltassa. Käsikirjan ohjeistus tukee tätä toimintaa. Nuorten osoittama kiitollisuus saapaslaisia kohtaan on myös tärkeänä motivaationa vapaaehtoisille. Mahdollisten syrjäytymisvaarassa olevien nuorten kohtaaminen ja heidän auttamisensa tuntuvat vapaaehtoisille erityistarpeisiin vastaamisena. Joskus saattaa motivaatioon tulla mukaan saapastoimintaan tuoda oma kokemus heidän avustaan.

Jatkuvuus – uuden etsintä – ulottuvuuksista etenkin jatkuvuus lisää päivystykseen osallistumisen motivaatiota. Toiminnan tuttuus alentaa osallistumiskynnystä, kun tietää etukäteen, mitä päivystyksessä tehdään. Tähän käsikirjakin tuo helpotusta. Vaikka aikaisempia kokemuksia ei olisi, selkeä ohjeistus saa tuntemaan työn tutummaksi. Positiiviset aikaisemmat kokemukset ja hyvät muistot motivoivat vapaaehtoisia. Itsel-

leni alkuperäinen motiivini osallistua oli enemmänkin uuden etsimistä; miten voisin viedä nuorisotyön taitojani vapaaehtoistoimintaan festivaalipäivystykseen. Etäisyys – läheisyys – ulottuvuuksista läheisyyteen liittyvät motivaatiot korostuvat ryhmähengessä, joka saapaslaisilla on. Toiminnan sosiaalisuus, keskinäinen jutustelu, kun asiakkaita ei ole tai on vain vähän, lisäävät myös motivaatiota osallistumiselle.

Festivaalipäivystyksen perjantai- ja lauantai-iltojen kiire ja hektisyys ovat toimintaa täynnä ja toiminnan aktiivisuus lisää vapaaehtoisten motivaatiota. Kun käsikirjan ohjeistus antaa riittävän tarkan kuvan toiminnasta, vapaaehtoiset voivat olla tyytyväisiä kokiessaan tärkeäksi mukana olemisen kiireen keskellä. Itsellenikin tämä on motivoivaa osallistumiselleni päivystykseen vapaaehtoisena. Mahdolliset sielunhoidolliset keskustelut nuorten kanssa ovat joillekin vapaaehtoisille yksi hengellisyyden toimintamuoto (Yeung 2005, 109–117), ja käsikirjan sielunhoito-osa voi osaltaan antaa tukea siihen työhön.

4 KÄSIKIRJAN SYNTY

Ensimmäinen ajatus toteuttaa käsikirja syntyi Ruisrock – päivystyksessä kesällä 2011. Vaikka toiminta on vuosittain toteutettavaa, oli tapahtumassa epäselviä tilanteita, joihin käsikirja olisi voinut tuoda selvyyttä. Olin itse mukana vapaaehtoisena nuorisotyöntekijänä rokkialueen päivystyksessä. Tapahtuman alkaessa huomasin saaneeni vastaavan ohjaajan liivin päälleni, koska olin meistä neljästä vapaaehtoisesta ainoa, joka oli ollut edellisinä vuosina mukana. Tarkkaa tietoa vastuuhjaajan tehtävistä ei minulla ollut ja olisin itse kaivannut selkeää ohjeistusta, mitä minulta odotettiin siinä roolissa. Käsikirja olisi auttanut myös siinä, ettei kaikkea ohjeistusta esim. rokkialueen tehtävistä olisi tarvinnut kertoa uutena asiana jokaiselle erikseen. Jos itselläni oli asiakas ja samaan aikaan tuli uusia päivystäjiä, he odottivat, kunnes ehdin opastaa heille, mitä selviämisteltassa tehdään. Keskustelimme käsikirjan tuottamisesta myös Ruisrockissa ja idea sai kannatusta muilta vapaaehtoisilta.

4.1 Tausta

Keskustelin saapaslaisten kanssa käsikirjasta uudelleen syksyn 2011 aikana. Haastattelin muutamaa vastuuhjaajaa, Heikki Paajasta ja Sinikka Loukamaa, päivystykseen liittyvistä asioista. Itselläni oli kokemusta vain rokkialueen päivystyksestä, mutta leirintäalueen päivystysteltassa en ollut edes käynyt. Sain vastuuhjaajilta paljon tietoa päivystyksen onnistumisen kannalta tärkeitä asioista.

Haastattelujen perusteella tein käsikirjaan liittyvän kyselyn saapaslaisille. Haastatteluja en äänittänyt. Tein muistiinpanoja keskustelun aikana. Nämä muistiinpanot olivat tukenani kyselyn kysymyksiä tehdessäni. Alkukysymykset liittyivät taustojen kartoitukseen: miten pitkä kokemus heillä oli saapastyöstä, minkä ikäisiä vastaajat olivat, kokemukset ja oma rooli festivaalipäivystyksestä. Nämä kysymykset olivat vastaajille helposti vastattavia. Kaikkia alkukysymyksiä ei olisi tarvittu käsikirjan sisällön selvittämiseksi. Halusin kuitenkin sisällyttää nämä kaikki kyselyyn voidakseni hyödyntää taustatietoja myös muissa tehtävissäni, jotka tulevat liittymään Saappaan toimintaan. Loput kysymykset liittyivät tulevan käsikirjan kokoon ja sisältöön. Kysely oli sekamuotoinen. Alkukysymykset ja kysymys käsikirjan koosta olivat viisiportaisia monivalintakysymyksiä. Käsikirjan sisällöstä tein yhden kysymyksen, jossa oli useampia väittämiä viisiportaisella Likertin asteikolla, jossa vastausvaihtoehdot menivät välillä erittäin tärkeä - ei merkitystä (Valli 2010, 118–119). Viimeisenä oli avoin kysymys muista mahdollisista toiveista käsikirjan sisältöön. Avoin kysymys antoi sellaista tietoa, jota en osannut etukäteen odottaa tai edes kysyä monivalintakysymyksissä aivan kuten Heikkilä (2004, 49) tekstissään avoimista kysymyksistä mainitsee. En ollut itse ajatellut liittää palautekyselyä käsikirjaan. Palautekyselyä ehdotettiin viimeiselle sivulle, mutta koin tärkeäksi, luettuani Jäppisen (2010) opinnäytetyön, että puhelinnumerot ovat viimeisellä sivulla heti nähtävissä käsikirjan takakannessa. Jäppisen Ritän talokoulaismanuaalissa oli tehty sama huomio (Jäppinen 2010, 24.)

Monivalintakysymyksiin päädyin, koska vastaukset oli helppo rajata, niiden käsittely olisi nopeaa ja vastaaminen helppoa (Heikkilä 2004, 49–52.) Varsinaisen kyselyn (Liite 1) tein Googlen nettipohjaisella lomakkeenluontityökalulla ja lähetin sen sähköpostina niille saapaslaisille, jotka olivat antaneet kyselyä varten omat osoitteensa minulle kertoessani heille tulevasta kyselystä. Lähetin kyselyn 14 henkilölle ja vastauk-

sia tuli 11, lähes 79 % vastasi siis kyselyyn. Kyseessä oli ryhmä, jolle oli helppo kohdentaa tällainen verkossa tehtävä kysely. Määräsin kyselyssä vastaamisen pakolliseksi jokaisen monivalintakysymyksen kohdalla. Avoimen kysymyksen jätin vapaaehtoisesti vastattavaksi. Internetkyselyn hyvänä puolena minun ei tarvinnut syöttää vastauksia mihinkään, vaan vastaukset tallentuivat suoraan Googlen Docsiin ja aineistosta sai selkeän yhteenvedon suoraan Googlen ohjelmalla. (Valli 2010, 113.) Olin tyytyväinen Googlen lomakkeenluontiohjelmaan ja sen tuottamaan vastausmalliin sekä vastauksien yhteenvetoon (Liite 2). Yhteenvedossa käsikirjan sisällöllisesti tärkeät asiat tulivat vastauksissa selkeästi esille. Oli myös nähtävissä, että kaikkia asioita pidettiin ”tärkeinä” tai ”hyvä olla mukana”. Olin saanut hyvää ensitietoa haastatelllessani vastuuihmisiä ennen kyselyä. Näiden vastausten perusteella pystyin suunnittelemaan sisällön järjestyksen käsikirjassa. Mitä tärkeämpänä asiaa on pidetty, sen lähemmäksi alkua sisältö tulee olemaan. Tervetulosanat aloittavat käsikirjan. Jäppisen Rita puhuu opinnäytetyössään, miten tärkeää on aloittaa kiittämällä vapaaehtoisia työpanoksesta talkoolaismanuaali, Kihveli soikoon! – oppaassa. Kiitos voisi Ritan mielestä olla positiivinen mielenluoja ja mielenkiinnon herättäjä opasta kohtaan. (Jäppinen 2010, 21.) Ritan mielipide tuntui omasta mielestäni hyvältä kokeilla myös festivaalipäivystyksen käsikirjassa, olihan tässäkin kyse vapaaehtoisten työpanoksesta. Tarkistin kuitenkin kyselyssäni myös saapaslaisten mielipiteen kiitokselle. Heikin pitivät asiaa hyvänä lisänä käsikirjaan.

4.2 Tavoitteet

Saapastellen festareilla – käsikirjan tavoitteena on toimia Ruisrock -festivaalipäivystyksessä mukana olevien vapaaehtoisten tukena ja apuvälineenä päivystyksessä. Vapaaehtoisia tulee eri Saapas-ryhmistä ympäri Suomea. Käsikirja helpottaa myös heitä saamaan perehdytyksen tulevaan koitokseen jo etukäteen, jolloin on helpompi aloittaa työt päivystykseen tultaessa. Käsikirjaan tulee selkeät ohjeistukset eri tehtävistä, joita festivaalipäivystyksessä saattaa kohdata. Käsikirjan sisällöstä on tarkoitus tehdä sellainen, että sama käsikirja palvelee monivuotisena Ruisrock-päivystyksissä. Käsikirjaa voisi käyttää myös festivaalipäivystykseen liittyvän koulutuksen pohjana. Käsikirjasta voisi saada raamit koulutusohjelmaan ja koulutuksessa

opeteltaisiin laajemmin ensiaputaitoja, vapaaehtoisten omaa jaksamista, päihdetietoutta, festivaalipäivystämistä, nuoren kohtaamista jne.

Nuorten Keskus on myös kiinnostunut festivaalipäivystyksen käsikirjasta. Tällaista opasta ei ole vielä tehty saapastoimintaan ja festivaalityö on yksi tärkeimmistä työmuodoista Saappaassa (Nuorten Keskus, 2010). Vaikka Saapastellen festareilla – käsikirja tulee koskemaan Ruisrockissa tehtävää päivystystä, voisi käsikirjaa käyttää pienellä muokkauksella myös muissa festivaaleissa.

Oma henkilökohtainen tavoitteeni käsikirjan tuottamisessa on tutustua paremmin saapastoimintaan ja saapaslaisiin. Olen kolme vuotta ollut mukana Ruisrockissa tukemassa Saapas-toimintaa omalla työpanoksellani ja halusin auttaa ja tukea heidän toimintaansa myös tämän käsikirjan tekemisellä. Omat kokemukseni nuorisotyöntekijänä auttavat myös näkemään, mitä hyötyä käsikirjasta voisi olla. Vapaaehtoiset saavat varmuutta toimiinsa, kun heillä on selkeä ohjeistus toimintatavoista. Vastuuohjaajien roolien avaaminen auttaa uusia vastuun kantajia ymmärtämään mitä roolilta odotetaan. Vastuuohjaajien käytös tulisi ammatillisemmaksi ja luontevammaksi, kun ohjeistus olisi selkeästi kuvattu. Myös muut vapaaehtoiset ymmärtävät vastuuohjaajan roolin paremmin ohjeistuksen jälkeen. Käsikirjan takakanteen tulevat yhteystiedot helpottavat yhteydenottoa. Epäselvissä tilanteissa voi olla nopeasti yhteydessä vastuuohjaajiin, autonkuljettajiin tai sosiaalityöntekijöihin, kun puhelinnumerot löytyvät helposti. Toiminnasta jää pois epävarmuus, kun ohjeistus on selkeä. Kokonsa puolesta käsikirja on helppo ottaa mukaan päivystykseen, jolloin ohjeistukseen on helppo palata tarvittaessa. Kyselyssä A 5 ja A 6 – koot saivat eniten kannatusta. Ajattelin, että teksti menee liian pieneksi A 6 – koossa, joten käsikirjan kooksi tulee A 5. Tämä koko sai myös kyselyssä enemmän ääniä. Mikäli kirjan tulostaa tavalliselle paperille, sen voi myös taittaa A 6-kokoiseksi käytössä. Rokkialueella ja leirintäalueen päivystyksessä on hyvä olla yksi käsikirja laminoituna versiona, jolloin sääolot eivät pilaa käsikirjaa.

4.3 Toteutus

Kyselyn tuloksista hahmottelin ensin järjestyksen käsikirjan sisältöön. Kirjoitin ensin omista kokemuksistani vastuuohjaajan roolin kuvauksen. Piirsin myös telttakartan rokkialueelta omien kokemuksieni pohjalta. Koin itse, että telttakartat rokkialueelta ja leirintäalueelta olisivat hyvä lisä käsikirjaan. Näin hyväksi havaitut käytännöt teltoissa saadaan toistettua jatkossa samanlaisina, eikä teltan pohjasuunnitteluun vuosittaisessa festivaalipäivystyksessä mene aikaa. Myös tilanteessa, jossa uusi vapaaehtoinen olisi paikalla ensimmäisten joukossa, kun telttoja kunnostetaan päivystykseen, olisi hänen helpompi työskennellä, kun hänellä on telttakartta oppaanaan.

Päihdehoitotyön kirjasta kirjoitin eri päihteiden vaikutuksien tunnistamiseen liittyvistä oireista. Sielunhoidosta kokosin tekstiä Heli Pruukin Nuorten Sielunhoidon käsikirjasta. Tervehdyssanoja peilasin Jäppisen manuaalista, muuttaen tekstiä kuitenkin paremmin päivystykseen sopivaksi. Tärkeät puhelinnumerot olin saanut haastattellessani Sinikka Loukamaa, joka oli tuolloin saapastoiminnan vapaaehtoinen vastuuohjaaja, mutta toiminut aikaisemmin myös Saappaan työntekijänä. Häneltä sain myös edellisen vuoden festaripäivystyksen kirjeen saapaslaisille. Kirjeestä löysin tärkeitä ohjeita lepopaikasta, ruokailuista ja autokyydeistä. Näitä tietoja hyödynsin ”Vapaaehtoisten lepo ja ruokailu” – sivulla. Ensiapuohjeita hain internetistä useammalta sivulta, mutta Kodin turvaoppaassa oli selkeät kuvat ja tekstit, joita suoraan lainasin käsikirjaan. Koin, että oli selkeämpää lainata ensiapuohjeet sellaisenaan, jotta ohjeistus on tarkkaa ja oikeanlaista. Lähteet lisäsin käsikirjaan, jotta tekstien ja kuvien lainaaminen olisi sallittua. Kokemuksieni ja keskustelujen perusteella valitsin ohjeista haavojen ensiavun, tajuttoman asettamisen kylkiasentoon ja elvytyksen. Diabeetikon heikotus on tullut esille festivaalipäivystyksissä monesti, joten siihen liittyvän ensiapuohjeistuksen lisääminen oli mielestäni oleellista. Rokkialueella ei varsinaisesti tarvitse antaa ensiapua, koska selviämisteltta sijaitsee Punaisen Ristin alueella ja sieltä saadaan tarvittaessa nopeasti terveydenhoitoalan ammattiapua. Leirintäalueen päivysteltäessä ensiapuohjeet ovat tärkeitä, koska siellä ei ole muita auttajia lähellä. Leirintäalueen teltassa on ensiapuvastaavana kuitenkin aina sairaanhoitoalan ammattilainen, mutta ohjeistus auttaa vapaaehtoisia olemaan sairaanhoitajan apulaisina. Lastensuojelusta hain tietoa lastensuojelulaista ja liitin mukaan lain kohdan, jossa

puhutaan ilmoitusvelvollisuudesta. Huoli alaikäisestä lapsesta – tekstiin laitoin mukaan myös omia kokemuksiani siitä, mitä tapahtuu ilmoituksen jälkeen. Tarkoitus oli saada vapaaehtoiset ymmärtämään, että lastensuojeluilmoituksen tekeminen auttaa nuorta, eikä välttämättä tarkoita heti huostaanottoa, vaan keskustelua sosiaalityöntekijän kanssa.

Kirjoitin ensin olemassa olevien tietojen ja omien kokemusteni pohjalta osan sivuista valmiiksi. Tapasin kaksi saapastoiminnan autonkuljettajaa, Sami Äyrään ja Heikki Paajasen, ja luetutin heillä autonkuljettajan rooli – sivun. Olin tehnyt tämän sivun keskustelujen pohjalta. He eivät löytäneet muutoksen tarvetta sivun sisältöön. Sovin myös Heikki Paajasen kanssa, että hän ottaisi valokuvat teknisten laitteiden ohjeistukseen, koska kuvat kertovat enemmän kuin pelkkä teksti. Sovin tapaamisen seurakunnan saapastyöntekijän Pauliina Elosen ja vapaaehtoisen vastuuhjaajan Sinikka Loukamaan kanssa näyttääkseni heille ehdotuksiani. Ennen tapaamista muutin tekstin vihon malliin ja tein kansilehden. Sommittelin vihkoon sivut siten, että samaan asiaan liittyvät sivut ovat samalla aukeamalla lukemisen helpottamiseksi. Puhelinnumerot tulivat takakanteen ja lähteet viimeiselle sivulle. Kansilehden taustasivun jätin tyhjäksi, jolloin kiitos – teksti oli yksinään ensimmäisellä aukeamalla. Jätin myös paikat puuttuville teksteille. Tapaamisessa ei ehdotuksiini vielä tehty muutoksia, mutta sovimme, että Pauliina kutsuu koolle vapaaehtoiset vastuuhjaajat auttamaan puuttuvissa tekstinosissa. Tavatessani vastuuhjaajat ja Pauliinan saimme leirintäalueen työtehtävien tekstit ja telttakartan suunniteltua. Myös tulo- ja meno – taulukon ohjeistusta toivottiin käsikirjaan. Taulukkoa käytetään rokkialueen selviämisteltassa, jossa makuupaikkoja on 12. Kun asiakas saapuu teltaan, hänen nimensä ja kellonaika, jolloin hän on saapunut sinne, laitetaan taulukkoon. Samoin sinne kirjoitetaan kellonaika, jolloin hän on poistunut teltasta. Tämä taulukko auttaa vapaaehtoisia kertomaan asiakkaiden ystäville, onko kyseinen henkilö teltassa lepäämässä vai onko hän jo poistunut sieltä. Taulukosta voi myös seurata, kuinka kauan asiakkaat ovat jo olleet teltassa. Kiireisenä iltana ei pysty millään muistamaan kaikkien saapumisaikoja, eikä vuorojen vaihtuessa siitä olisi tietoaakaan ilman taulukkoa.

Vastuuhjaajien tapaamisessa otettiin myös valokuvat teknisten laitteiden käyttöohjeiksi. Alkometriä käytetään jokaisen asiakkaan kanssa, jotta tiedetään humalan taso. Asiakasta puhallutetaan puolen tunnin välein, jotta nähdään, että promillet laskevat.

Pulssin mittaaminen on toinen tärkeä tehtävä. Tätä varten on hankittu pulssimittari, mutta käsikirjaan tuli myös ohjeet käsillä mittaamiseen. Verenpainemittarin käytöstä otettiin myös kuvat. Verenpainetta ei mitata kaikilta asiakkailta. Nämä teknisten laitteiden käyttöohjeet työstin käsikirjaan kotona. Näiden tietojen lisäyksillä sain sivumäärät täsmäämään, jos tulostus on kaksipuoleinen ja vaakasuuntaiselle A 4 – paperille kaksi sivua vierekkäin asetettuna. Liitteenä oleva käsikirja (Liite 3) on kuitenkin kokoa A 4 ja sivut ovat vain peräkkäin. Jätin myös tähän liiteversioon tyhjän sivun kansilehden jälkeen, jotta on helpompi hahmottaa sivuaukeamat.

Tekstien tyylit vaihtelevat käsikirjassa. Vaikka kokonaisuuden kannalta voisi sama fontti koko tekstissä luoda uskottavamman kuvan, koin itse mielekkäämmäksi lukea käsikirjaa väsyneenäkin festivaaleissa, kun tekstit ovat eri fonteilla. Tämä tekee käsikirjan ilmeen minun mielestäni vaihtelevaksi. Roolien ohjeistuksessa ja sielunhoidossa, sekä otsikoissa käytin pyöreää Bradley Hand – nimistä fonttia. Muissa kohdissa käytin Arial – fonttia.

Palautekyselyä en liittänyt suoraan käsikirjaan (Liite 4), vaikka sitä käsikirjan kyselyn yhdessä vastauksessa toivottiin. Mikäli sivut olisivat kiinni käsikirjassa, käsikirja vanhenisi yhden festivaalipäivystyksen jälkeen, kun siitä revitään palautesivut pois. Siksi jätin palautekyselyn irralliseksi sivuksi, joka laitetaan käsikirjan keskiaukeamalle. Näin tilalle voidaan vaihtaa uusi palautekysely seuraavana vuonna ja samaa käsikirjaa voi käyttää useampana vuonna. Palautekyselyn on tarkoitus olla A 4 – vaakasuuntaiselle paperille asetettuna kaksi sivua vierekkäin, mutta liitteenä tämäkin on kahdella A 4 – sivulla. Käsikirjan valmistuttua luetutin sen useammalla henkilöllä ja tein tarvittavia korjauksia.

4.4 Budjetti

Käsikirjan tekemiseen liittyviä menoja ei ollut paljon; muutama linja-autolippu ja hiukan bensiinikuluja, kun kävin tapaamisissa. Nämä kustannukset hoidan itse, koska haluan antaa tukeni saapastoinnille myös tässä muodossa. Käsikirjan mallikappaleen tulostamiseen käytin omaa tulostintani, enkä laske siihen kuluneelle musteelle myöskään hintaa. Tarkoitus on, että Turun Saappaan Tuki Ry tai Turun ja Kaarinan

seurakuntayhtymä kustantavat käsikirjan tulostuksen vapaaehtoisille. Käsikirja on tarkoitettu saapastoiminnalle ja saapastoiminta on seurakuntayhtymän toimintaa. Olisi loogista, että seurakuntayhtymän monistamo voisi käyttää tähän tarkoitukseen.

Ensimmäiset festivaalipäivystyksen käsikirjat tulostin ja taitoin vihkomalliin kuitenkin itse ja ilman kustannuksia. Tein päivystysalueen käsikirjat kierre- ja muovikantisiksi, jotta ne kestäisivät sääoloja paremmin ja olisivat helpommin luettavissa. Sivuja ei kuitenkaan laminoitu, mutta sivut olivat paksummasta paperista kuin varsinaiset vapaaehtoisten käsikirjat. Myös vastuuhjaajien käsikirjat olivat kierrekantisia. Näistäkään ei tullut lisäkustannuksia saapastoiminnalle käyttäessäni omia suhteitani painatuksen toteuttamiseen. Jatkossa seurakuntayhtymä painaa käsikirjat ja kustannukset menevät heille.

5 ARVIOINTI

Tarkoitukseni oli olla mukana myös tämän kesän Ruisrock – päivystyksessä, kun käsikirja festivaalipäivystykseen otettiin ensimmäistä kertaa käyttöön. Näin olisin voinut samalla havainnoida käsikirjan toimivuutta käytännössä ja haastatella vapaaehtoisia saapaslaisia paikan päällä käsikirjan toimivuudesta ja parannusehdotuksista. Olisin myös voinut korostaa vapaaehtoisille käsikirjan keskiaukeamalla olevan palautekyselyn täyttämisen tärkeyttä. Valitettavasti en päässyt mukaan terveydellisten syiden takia.

5.1 Oma arvio käsikirjasta

Käsikirjaa oli mukava tehdä. Kyselytutkimuksen käyttö oli mielenkiintoista ja samalla selkeni konkreettisesti ajatus siitä, miten sitä voidaan käyttää toiminnassa tutkimusmenetelmänä. Haastatellessani vastuuhjaajia, opin myös tuntemaan heitä paremmin. Varsinainen käsikirjan kokoaminen oli mielekästä. Muutamien tekstien tuottaminen oli helppoa pohjautuen omiin kokemuksiini. Osaan teksteistä piti hakea tietoa haastatteleamalla vastuuhenkilöitä. Sielunhoidon tekstiin piti lukea koko Nuorten Sie-

lunhoidon käsikirja, että sain käsityksen itselleni vieraammasta asiasta. Sain seurakunnan työntekijöiltä kuitenkin positiivista palautetta sielunhoidon tekstistä käsikirjassa.

Opin tuntemaan saapastoimintaa laajemmin ja tutustuin Turun Saappaan vapaaehtoiisiin paremmin. Festivaalipäivystys tuli tutummaksi, kun ohjeistuksia kävi läpi vapaaehtoisten vastuuhjaajien kanssa myös leirintäalueen toiminnan osalta. Festivaalipäivystyksen käsikirjasta tuli mielestäni saapastoiminnan näköinen. Muovitetut kierresidontakannet ja vahvemmat sivut vastuuhjaajien ja päivystysalueiden käsikirjoissa tekevät niistä helpommin luettavia ja tietyn aukeaman voi jättää päällimmäiseksi tarvittaessa. Vapaaehtoisten käsikirja on nidottu vihko, jotta sen voi vaikka taittaa A6-kokoon taskuun mahtuvaksi. Vapaaehtoisten käsikirja olisi voinut olla myös kokoa A6, jotta se olisi mahtunut paremmin päivystysliivin taskuun.

Tehtyäni ensimmäisen version käsikirjasta, pyysin kommentteja vapaaehtoisilta. Toiveena oli, että ohjeistukseen lisättäisiin vielä malli ja ohjeistus tulo-meno – taulukosta liittyen rokkialueen asiakkaiden liikkumisen kirjaamiseen. Tein lisäyksen toiseen versioon ja sain kuulla, että vastuuhjaaja oli käyttänyt tätä mallia tehdessään tulo-meno – taulukon päivystykseen. Oli hienoa huomata, että käsikirja auttoi myös näin.

Puhelinnumeroiden sijainti takakannessa on mielestäni näkyvin paikka, josta numerot on helposti saatavissa ja niitä käytettiin paljon 2012 Ruisrockissa. Ohjeistuksissa olen pyrkinyt olemaan selkeä ja sisällyttämään tekstiin oleelliset asiat eri aiheista. Kuvat piristävät käsikirjan ulkoasua samalla, kun osa kuvista myös selkeyttää ohjeistusta. Teksti on kooltaan sopivan luettavaa. Se, että fontti vaihtelee, tekee mielestäni tekstistä mielekkäämpää luettavaa festivaalipäivystystilanteeseen. Ensivaikutelma on tärkeä ja pidän itse käsikirjaa saapastoiminnalle uskottavan näköisenä.

Olisi ollut hyvä, että olisin itse ollut mukana ”koeajamassa” käsikirjaa kesän 2012 Ruisrockissa, mutta olin joutunut leikkaukseen edellisenä sunnuntaina, joten oma terveydellinen tilanteeni ja lääkärin ehdoton kieltä mennä festivaalialueelle estivät suunnitelmani. Palautteita olisi tullut käsikirjasta enemmän, koska olisin itse ollut siitä muistuttamassa paikan päällä. Toisaalta, jos olisin ollut havainnoimassa käsikirjan käyttöä ja sen ohjeistuksen toimivuutta, olisin saanut itse konkreettisesti huomata,

kuinka paljon sitä luettiin tai oliko vapaaehtoisten roolit eri tehtävissä ryhdikkäämmiin toteutettu verrattuna edeltävään kesään.

Käsikirjan tulostaminen jäi myös viime tippaan. Leikkauksen jälkeen kävin tulostamassa käsikirjat ystävän avustuksella. Osa kirjoista sidottiin muovikantisiksi ja vapaaehtoisille jaettavaksi tarkoitetut käsikirjat nidottiin vihoiksi.

5.2 Tilaaajan arvio käsikirjasta

Soitin Mikaelin seurakunnan työntekijälle, Pauliina Eloselle, jälkeensä ja kyselin käsikirjan toimivuudesta palautteita. Käsikirjan keskiaukeamalla olleen palautelomakkeen palautti vain kolme toiminnassa mukana ollutta. Yksi palautteista oli ulkopaikkakuntalaiselta. Tässä palautteessa kiiteltiin käsikirjaa hyväksi ja tarpeelliseksi festivaalitoimintaan. Käsikirja selkeytti käsityksiä toimintatavoista päivystyksessä. Turkulaiset eivät kokeneet tarvitsevänsä käsikirjaa festivaaleissa, koska toiminta oli heille niin tuttua. Pauliinan mukaan käsikirja oli tarpeellinen selkeyttämään myös vanhoja toimintatapoja festivaaleissa. Hän huomasi, että käsikirjaa luettiin päivystyksessä ja puhelinnumerot olivat jatkuvassa käytössä.

Pauliina oli itse ensimmäistä kertaa seurakunnan vastuuihmisenä Ruisrock – päivystyksessä, vaikka kokemusta vapaaehtoisen roolista hänellä oli jo usean vuoden edestä. Pauliina itse koki käsikirjan hyväksi jo rokkipäivystyksen infokirjettä tehdesään. Hän sai käsikirjasta infokirjeeseen paljon tietoa. Lisäksi käsikirjan asiakkaiden tulo-meno – taulukko rokkialueelle oli hänellä mallina, kun hän teki varsinaiset taulukot. Pauliina teki molempiin päivystysalueisiin, rokki- ja leirintäalueisiin, omat kansiot, joihin hän liitti muovipäälysteiset kierrekantiset käsikirjat.

5.3 Käsikirja & Ruisrock 2012

Ruisrock – päivystyksen infokirjeessä mainittiin käsikirjan olemassaolo, jolloin jokainen osallistuja sai tiedon jo etukäteen käsikirjasta. Käsikirjat jaettiin jokaiselle vapaaehtoiselle heti heidän saapuessaan päivystysalueelle. Lisäksi käsikirja oli kierre- ja

muovikantisena vastuuohjaajalla sekä kummankin päivystysalueen kansiossa kaikkien vapaaehtoisten luettavissa. Puhelinnumeroista käsikirjan takakannessa oli erittäin paljon hyötyä päivystyksessä.

Ulkopaikkakuntalaisilta tuli kiitosta hyvin järjestetystä festivaalipäivystyksestä. Käsikirja tuki tätä järjestelyjen onnistumista, kun kukaan ei jäänyt ilman ohjeistusta lukiessaan itse käsikirjasta Ruisrockin päivystyksen toimintatavoista.

Seurakunnan uudelle työntekijällekin käsikirjasta oli hyötyä päivystyksen valmisteluvaiheessa, joka oli hänelle uusi työmuoto festivaalipäivystyksestä.

5.4 Parannusehdotukset

Kansilehdessä oleva saapaslogo on hiukan epätarkka. Logona kannattaa käyttää varsinaista logokuvaa, koska itse otin kyseisen logon internetin kautta, jolloin kuvan tarkkuus ei ole yhtä terävä kuin alkuperäisessä kuvassa.

Kun tulostin valmiita käsikirjoja, tein vahingossa myös yhden A6 – kokoisen version. Käsikirja ei ollut mielestäni liian pieni tässäkään koossa, vaan olisi jopa parempi koko vapaaehtoisten käsikirjalle mahtuessaan paremmin taskuun. Koko A6 mainittiin myös kyselyssä, joten siltäkin pohjalta pienempää kokoa voisi harkita. Jättäisin kuitenkin vastuuohjaajan ja päivystyspaikkojen käsikirjat A5 – kokoisiksi, koska niitä ei ole tarkoitus taskussa kuljettaa. A6 – kokoisena käsikirjan paperi voisi olla jopa hiukan paksumpaa ja kirja voisi olla ”kierresidontainen”, jolloin käsikirjan lukeminen olisi helpompaa. Vahvemmat sivut voisivat myös taata käsikirjan kestävyuden paremmin. Tämä lisää tietysti kustannuksia, mutta säästöjä tulisi harvemmin uusittavien käsikirjojen muodossa.

Lisäksi keskustellessani Pauliinan kanssa puhelimesta käsikirjasta, kävi ilmi, että saapaslaiset voivatkin tarvittaessa lähteä kiertämään rokkialuetta päivystysmielessä. Rokkialueen selviämisteltan työtehtävissä väitetään ensimmäisessä kappaleessa päinvastoin: ”Saapas ei partioi rokkialueella, sen tekevät SPR:n päivystäjät ja järjestysvalvojat.” Tämä virke pitäisi muuttaa siten, että päiväaikaan ja illalla, mikäli on

rauhallista, voisi saappaan vapaaehtoisetkin lähteä kiertelemään rokkialueelle. Lupa kiertelemiseen pyydetään kuitenkin aina vastuuhjaajalta ja ilmoitetaan SPR:lle, jolta kiertelemään lähtevä pari saa käyttöönsä radiopuhelimen, jolla ollaan yhteydessä SPR:n pisteeseen.

Tärkeissä puhelinnumeroissa on viimeisenä järjestyksenvalvoja leirintäalueella, mutta tämä numero on vaihtuva numero vuosittain, eli numeron voisi jättää pois ja lisätä joka vuosi tarralapulla oikean puhelinnumeron tähän kohtaan. Pauliinan mielestä oli kuitenkin tärkeää, että se oli mainittuna puhelinnumeroiden joukossa, jotta vastuuhenkilö muistaa tarkistaa numeron ennen festivaalipäivystyksen alkamista. Muutenkin vaihtuvat numerot voisi uusia tarralapuilla, jolloin käsikirjat voivat toimia useampana vuonna.

6 LOPUKSI

Käsikirjaa oli mukava tehdä. Festivaalipäivystys oli minulle tuttua omien kokemuksieni kautta ja myös siksi festivaalitoiminnan käsikirjan tuottaminen oli mielekäs aihe toiminnalliseksi opinnäytetyöksi. Olin itse tyytyväinen käsikirjan kokonaisuuteen, mutta olisi ollut arvokasta saada myös vapaaehtoisten mielipiteet valmiista käsikirjasta ja omat havaintoni päivystyksen yhteydessä. Loppuarviointi käsikirjasta jäi puhelinsoittojen varaan, koska palautteita lomakkeen avulla ei tullut kuin muutama. Tähän palautelomakkeen täyttämisen muistuttamiseen olisi pitänyt olla päivystyksessä aikaa. Oma roolini olisi ollut muistuttaa tästä festivaalien aikana, mutta koska en päässyt paikalle itse, muistuttaminen palautteen annosta unohtui.

Käsikirja vastasi hyvin tavoitteisiinsa. Se auttoi vapaaehtoisia päivystyksen ohjeistuksessa. Minä sain valtavasti tietoa saapastoiminnasta ja organisaatiosta sen ympärillä. Nuorten Keskuksen vahva rooli saapastoiminnan koordinoivana tahona tuli tutummaksi tämän opinnäytetyön parissa. Myös Pusan Marian Saappaan historiikin avulla Turun saapastoiminnan historia syvensi paikallista saapastietämystäni (Pusa 2002, 7-27).

Oli mukava huomata, että puhelinnumerot takakannessa toimivat myös tässä käsikirjassa ja olivat paljon luettuja festivaalien aikana, kuten Pauliina oli festivaaleissa havainnut. Onneksi Jäppisen Rita oli tätä asiaa pohtinut jo omassa talkoolaismanuaalissaan (Jäppinen 2010, 24). Myös tavoite kehittää festivaalipäivystystä selkeällä ohjeistuksella täyttyi, kun käsikirja oli toiminnassa mukana ja palautteena tuli ulkopaikkuntalaisilta, että toiminta oli hyvin järjestettyä. Jokaisen roolit olivat kaikille selkeät ja toiminnasta tuli ryhdikästä, kun roolikuvaukset oli luettu etukäteen.

Käsikirjan alkuvaiheen kyselytutkimus opetti minulle käytännössä tästä tutkimusmuodosta paljon. Vallin Kyselylomaketutkimus auttoi ymmärtämään kyselymenetelmän merkityksen (Valli 2010, 113-119). Oli ilo tehdä tällainen tutkimus, ja huomata siitä saatavan hyödyn. Selkeillä kysymyksillä tulee selkeitä vastauksia, joista kertyy selkeitä kokonaisuuksia. Käsikirjan sisällön järjestys on mielestäni onnistunut kyselytutkimuksen tuloksena. Tulen jatkossakin sopivissa tilanteissa hyödyntämään tätä tutkimustapaa omassa työssäni.

Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymän alainen saapastoiminta on yhä muutoksen kourissa. Ensimmäisessä muutosvaiheessa saapastoimintaa jatkettiin Mikaelin seurakunnassa. Toiminta jatkui Mikaelin seurakunnassa vuoden 2011 ajan. Saapastoimintaa halutaan nyt kehittää kaikkien seurakuntien yhteiseksi toiminnaksi. Suunnitella on saada toimintaan mukaan kaikki seurakuntayhtymän seurakunnat vaihtuvine vastuuohjaajineen. Festivaalitoiminta on saapastoinnin yksi tärkeä kokonaisuus. Käsikirjan rooli muuttuvassa saapastoinnissa voi olla suureksi avuksi myös tuleville seurakunnan nuorisotyöntekijöille, jotka osallistuvat saapastoimintaan. Kuten Pauliina kertoi, oli hänkin tukeutunut käsikirjaan jo tehdessään valmisteluja festivaalipäivystykseen Ruisrockissa 2012.

Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymä on pyytänyt saada käsikirjaa myös itselleen. Olen toimittanut heille käsikirjan mallin ja tiedoston, jolla he voivat itse tulostaa uusia käsikirjoja. Kasvatusasiainkeskus aikoo tehdä jutun tästä käsikirjasta seuraavaan Zookkonen – tiedotuslehteensä. Käsikirja tulee saamaan julkisuutta. He aikovat omassa monistamossaan tuottaa lisää käsikirjoja ja toimittavat myös Nuorten Keskukseen tämän käsikirjan. Nuorten Keskus oli kiinnostunut käsikirjasta jo sen suun-

nitteluvaiheessa. Tämä osoittaa, että käsikirja on myös seurakuntayhtymälle tärkeä apuväline tuleviin festivaalipäivystyksiin.

Vapaaehtoisuudesta ja sen motiiveista festivaalipäivystykseen voisi tehdä oman tutkimuksen. Opinnäytetyössäni käsittelin Yeungin motivaation timanttimallin eri ulottuvuuksia (Yeung 2005, 109-117) lähinnä omien tulkintojeni pohjalta peilatesani niitä festivaalipäivystykseen. Pohdin myös käsikirjan osuutta motiivien kasvamiseen päivystystilanteessa. Voisi olla mielenkiintoista tehdä saapastoiminnan vapaaehtoisten motiiveista oma tutkimus. Sen tulokset voisivat olla avuksi vapaaehtoisten rekrytoinnissa.

Kaiken kaikkiaan olen tyytyväinen, että valitsin käsikirjan toiminnalliseksi opinnäytetyökseni. Tästä työstä jäi tunne, että valmis tuote on tärkeä työväline myös tulevilla festivaalipäivystyksissä. Se, tuleeko Nuorten Keskus myös hyödyntämään tätä muiden festivaalipäivystyksien kohdalla, olisi upeaa. Työn arvo nousee, kun sen vaikutus ylettyy laajasti erilaisiin toimintaympäristöihin. Tästä työstä oli hyötyä vapaaehtoisille festivaalipäivystykseen osallistuville, seurakuntayhtymälle kehittäessään Turun Saappaan toimintaa ja mahdollisesti Nuorten Keskukselle, jos siellä otetaan muunneltuna festivaalipäivystyksen käsikirja käyttöön myös muihin festivaaleihin.

LÄHTEET

Airaksinen, Tiina & Vilkkä, Hanna 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Jyväskylä: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Eskola, Antti & Kurki Leena 2001. Vapaaehtoistyö omana toiminnan lajinaan. Teoksessa Eskola Antti & Kurkela Leena (toim.) Vapaaehtoistyö auttamisena ja oppimisena. Tampere: Osuuskunta Vastapaino, 10.

Harju, Ulla-Maija & Niemelä, Pertti & Ripatti Jaakko & Siivonen Teuvo & Särkelä Riitta 2001. Vapaaehtoistoiminta seurakunnassa ja järjestöissä. 1. painos. Helsinki: Edita.

Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2010. Tutki ja kirjoita. 15.–16. painos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Heikkilä, Tanja 2004. Tilastollinen tutkimus. 5. painos. Helsinki: Edita.

Inkinen, Maria & Partanen Airi & Sutinen Tiina 2000. Päihdehoitotyö. Helsinki: Tammer-Paino Oy.

Jäppinen, Rita 2010. Kihvelin talkoolaismanuaali. Opas Kihveli Soikoon! - tapahtuman vapaaehtoistyöntekijöille. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön tutkimuksen toiminnallinen opinnäytetyö.

Lehtinen, Sini-Tuulia 1997. Vapaaehtoistoiminta – kasvava voimavara? Näkökulmia ammattityöhön. Helsinki: Kansalaisareena Ry.

Nylund, Marianne & Yeung, Anne Birgitta 2005. Vapaaehtoisuuden anti, arvot ja osallisuus murroksessa. Teoksessa Marianne Nylund & Anne Birgitta Yeung (toim.) Vapaaehtoistoiminta. Anti, arvot ja osallisuus. Tampere: Gummerrus Kirjapaino Oy.

Pruuki, Heli 2008. Suuret korvat ja pieni suu. Lähtökohtia nuorten sielunhoitoon. Teoksessa Heli Pruuki (toim.) Nuorten sielunhoidon käsikirja. Helsinki: LK-kirjat / Lasten Keskus Oy.

Pusa, Maria 2002. Saapastelua Turun kaduilla. Turun Saappaan historiikki. Turku: Saappaan Tuki Ry.

Valli, Raine 2010. Kyselylomaketutkimus. Teoksessa Aaltola Juhani & Valli Raine (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin I. 3.painos. Juva: Bookwell, 113–119.

Nuorten Keskus ry 2010. Saappaan työntekijöille. Viitattu 9.11.2011.
<http://www.nuortenkeskus.fi/fi/toimintaa/saapas/tyontekijoille/>

Nuorten Keskus ry 2010. Palveluoperaatio Saapas. Menetelmät ja periaatteet. Viitattu 9.11.2011.
<http://www.nuortenkeskus.fi/binary/file/-/id/21/fid/637/>

Turun Saappaan Tuki ry 2009. Turun Saappaan Tuki ry yleistä. Viitattu 9.11.2011.
<http://www.turunsaappaantuki.fi/tuki>

Kansalaisareena ry 2011. Eurooppalainen vapaaehtoistoiminnan vuosi 2011. Viitattu 8.1.2012.
<http://www.kansalaisareena.fi/index.php?sivu=EUvapaaehtoisvuosi2011>

Kodin turvaopas. Lyhyt ensiapuopas. Diabeetikon heikotus. Viitattu 28.2.2012.
http://turvaopas.pelastustoimi.fi/lyhyt-ensiapuopas.html#nain_autat_verenvuodoissa

Terveyskirjasto. SPR:n ensiapuopas.

Viitattu 28.2.2012.

http://www.terveysportti.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=spr00004&p_teos=spr&p_osio=106&p_selaus=

Euroopan komissio. Euroopan vapaaehtoistoiminnan vuosi 2011. Viitattu 25.9.2012.

http://ec.europa.eu/news/employment/110106_fi.htm

LIITTEET

- Liite 1) Kysely festivaalipäivystyksen käsikirjan sisällöstä
- Liite 2) Saappaan festarikäsikirjan sisältökyselyn vastaukset
- Liite 3) Saapastellen festareilla – käsikirja festivaalipäivystykseen
- Liite 4) Palautekyselyn pohja festivaalipäivystykseen

Liite 1)

Kysely festivaalipäivystyksen käsikirjaa varten

Teen Humakin Äänekosken kampukselle nuoriso- ja kansalaistoiminnan koulutusohjelmaan opinnäytetyönäni Saappaan festarikäsikirjan. Tällä kyselyllä haluan kartoittaa teidän toiveitanne käsikirjan sisällöstä. Saatte vastausaikaa kolme viikkoa, eli toivoisin teidän palauttavan vastauksenne minulle viimeistään 18.12.2011. Tarkoitukseni on vielä joulukuun aikana purkaa kyselyn tulokset raamittamaan käsikirjan kokonaisuutta. Kiitän jo etukäteen teitä kaikkia, jotka tuette tulevaa opinnäytetyötäni vastaamalla tähän kyselyyn.

* Required

Kuinka kauan olet ollut mukana saapastoiminnassa? *

- ☐ alle vuoden
- ☐ 1-2 vuotta
- ☐ 2-4 vuotta
- ☐ 4-5 vuotta
- ☐ yli 5 vuotta

Kuinka vanha olet? *

- ☐ 18-20 vuotta
- ☐ 21-25 vuotta
- ☐ 26-30 vuotta
- ☐ 31-40 vuotta
- ☐ yli 40 vuotta

Monessako festivaalipäivystyksessä olet ollut mukana saapaslaisena? *

- ☐ 0-1 festivaalissa
- ☐ 2-3 festivaalissa
- ☐ 4-5 festivaalissa
- ☐ 5-6 festivaalissa
- ☐ 7 tai useammassa festivaalissa

Oletko Ruisrockissa festivaalipäivystyksessä ollut: *

- ☐ rokkialueella
- ☐ leirintäalueella
- ☐ sekä rokki- että leirintäalueella
- ☐ mukana vain suunnitteluvaiheessa
- ☐ et ole osallistunut festivaalipäivystykseen mitenkään

Onko roolisi festivaalipäivystyksessä ollut:

Voit valita useammankin roolin, jos olet osallistunut eri toimintoihin.

- ☐ vapaaehtoinen päivystäjä
- ☐ autonkuljettaja
- ☐ teltanrakentajana leirintäalueella
- ☐ vastuuhjaajana leirintäalueella
- ☐ vastuuhjaajana rokkialueella

Minkä kokoinen käsikirja olisi festareilla käytännöllinen? *

Viimeisenä vaihtoehtona on kohta muu, johon voit kirjoittaa jonkun muun koon.

- ☐ A 4
- ☐ A 5
- ☐ A 6
- ☐ taiteltava yksi A 4
- ☐ Other:

Vastaa listassa olevista aiheista kuinka tärkeänä pidät niitä käsikirjan sisältöön. *

	erittäin tärkeää	tärkeää	ei tärkeää, mutta hyvä olla mukana	vähäinen merkitys	ei merkitystä
Tervetulo- ja kiitossanat osallistumisesta saapaspäivvystykseen	☐	☐	☐	☐	☐
Eri roolien ohjeistukset	☐	☐	☐	☐	☐
Ensiaputaitojen pikaopas	☐	☐	☐	☐	☐
Tietoa eri päihteiden vaikutuksista	☐	☐	☐	☐	☐
Sielunhoidon ohjeistusta	☐	☐	☐	☐	☐
Miten toimia, jos tulee huoli alaikäisestä asiakkaasta?	☐	☐	☐	☐	☐
Teknisten laitteiden ohjeistusta: pilli, verenpainemittari, pulssimittari jne.	☐	☐	☐	☐	☐
Yhteystiedot vastuuihmisille, kuskille jne.	☐	☐	☐	☐	☐
Rokkialueen työtehtävät	☐	☐	☐	☐	☐
Leirintäalueen työtehtävät	☐	☐	☐	☐	☐
Rokkialueen kartta	☐	☐	☐	☐	☐
Leirintäalueen kartta	☐	☐	☐	☐	☐
Leirintäalueen telttakartta, josta ilmenee, mitä löytää mistäkin teltassa	☐	☐	☐	☐	☐
Rokkialueen telttakartta, josta ilmenee, mitä löytää mistäkin teltassa	☐	☐	☐	☐	☐

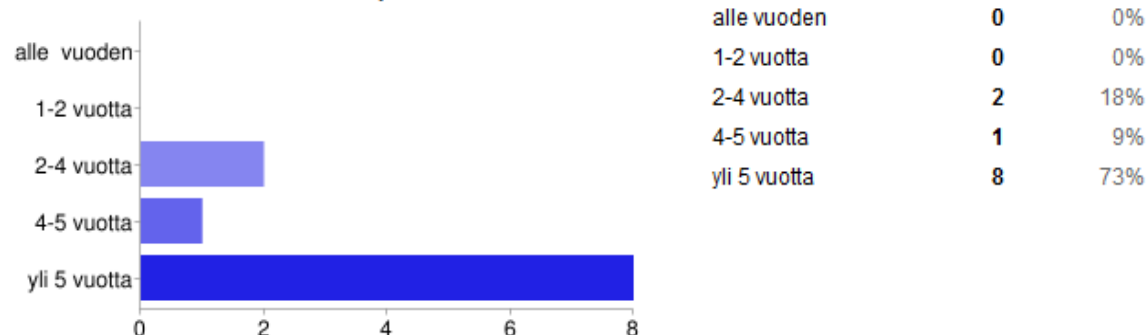
Mitä haluaisit käsikirjassa vielä olevan?

Tähän saat kirjoittaa lisäideat ja ajatukset, joita vielä ei ole mainittu kyselyn aikana.

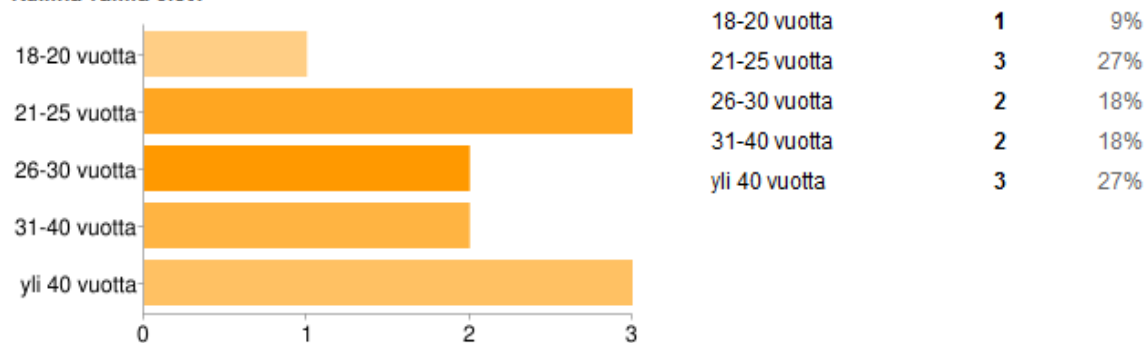
Liite 2)

Saappaan festarikäsikirjan sisältökyselyn vastaukset

Kuinka kauan olet ollut mukana saapastoinnissa?

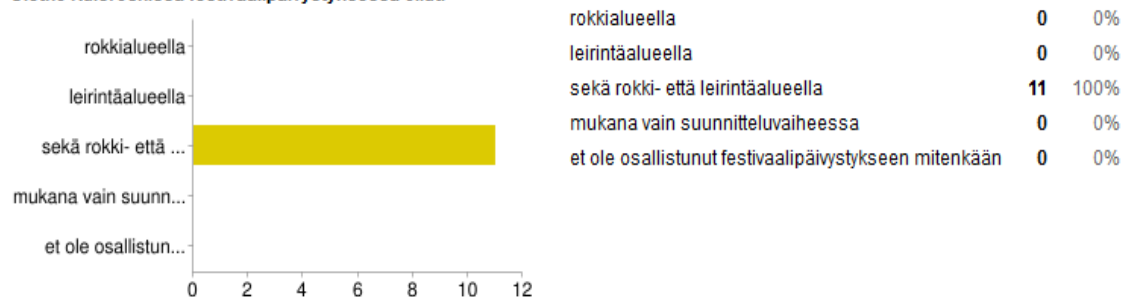
Kuinka vanha olet?

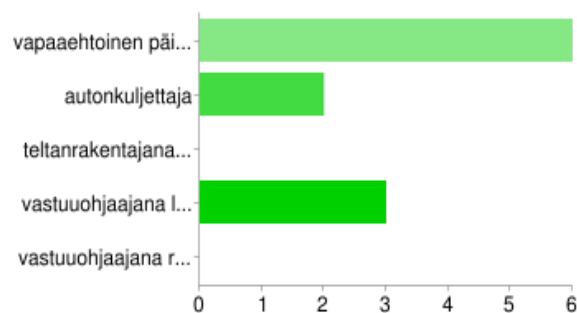
Monessako festivaalipäivystyksessä olet ollut mukana saapaslaisena?

Oletko Ruisrockissa festivaalipäivystyksessä ollut:

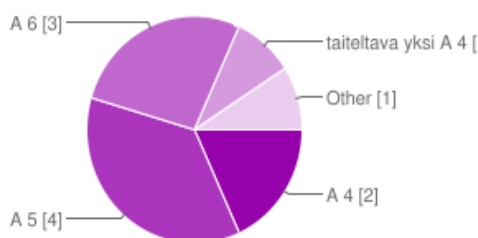

Onko roolisi festivaalipäivystyksessä ollut:

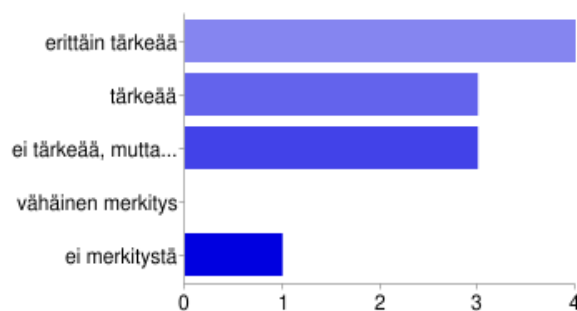
vapaaehtoinen päivystäjä	6	55%
autonkuljettaja	2	18%
teltanrakentajana leirintäalueella	0	0%
vastuuohjaajana leirintäalueella	3	27%
vastuuohjaajana rokkialueella	0	0%

Minkä kokoinen käsikirja olisi festareilla käytännöllinen?

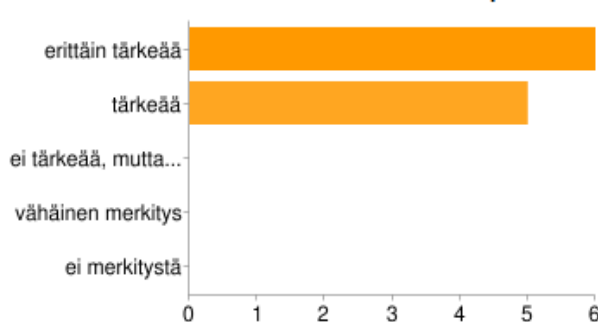
A 4	2	18%
A 5	4	36%
A 6	3	27%
taiteltava yksi A 4	1	9%
Other	1	9%

Vastaa listassa olevista aiheista kuinka tärkeänä pidät niitä käsikirjan sisältöön. - Tervetulo- ja kiitossanat osallistumisesta saapaspäivystykseen

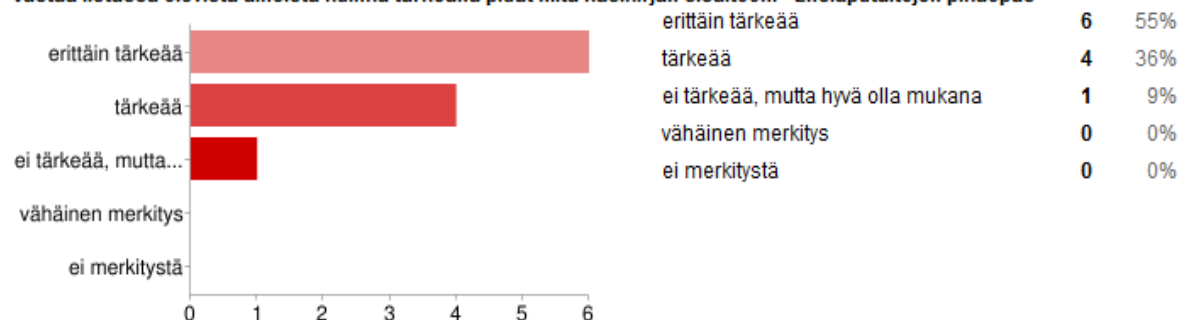
erittäin tärkeää	4	36%
tärkeää	3	27%
ei tärkeää, mutta hyvä olla mukana	3	27%
vähäinen merkitys	0	0%
ei merkitystä	1	9%

Vastaa listassa olevista aiheista kuinka tärkeänä pidät niitä käsikirjan sisältöön. - Eri roolien ohjeistukset

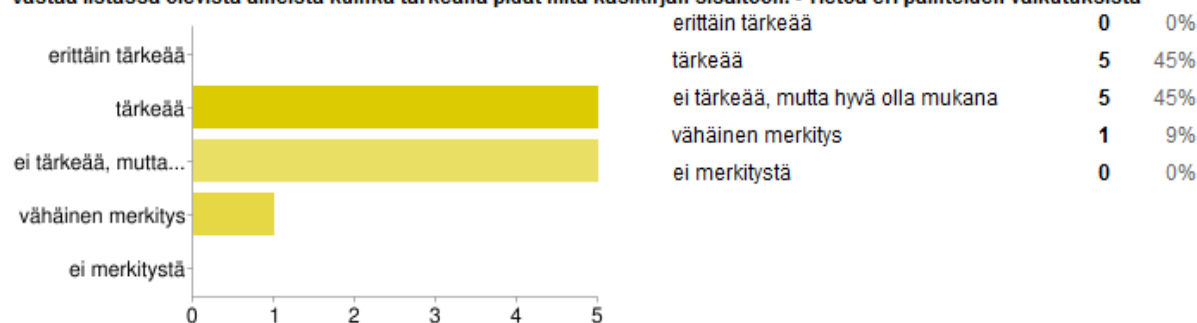

erittäin tärkeää	6	55%
tärkeää	5	45%
ei tärkeää, mutta hyvä olla mukana	0	0%
vähäinen merkitys	0	0%
ei merkitystä	0	0%

Vastaa listassa olevista aiheista kuinka tärkeänä pidät niitä käsikirjan sisältöön. - Ensiaputaitojen pikaopas

Vastaa listassa olevista aiheista kuinka tärkeänä pidät niitä käsikirjan sisältöön. - Tietoa eri päihteiden vaikutuksista

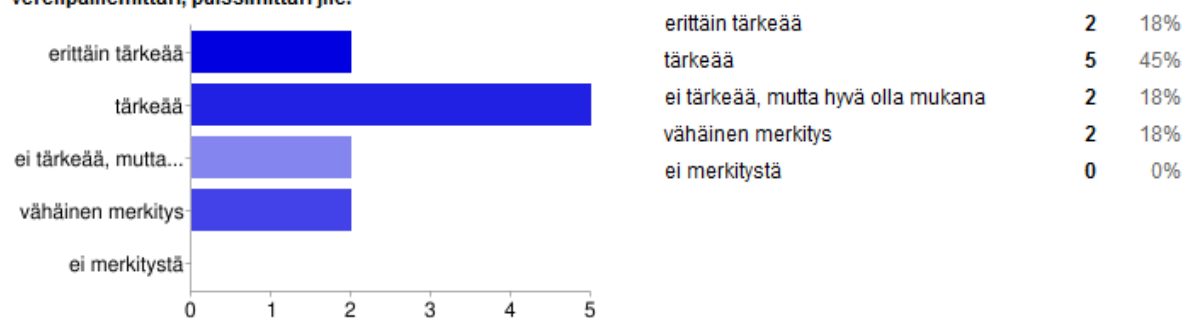
Vastaa listassa olevista aiheista kuinka tärkeänä pidät niitä käsikirjan sisältöön. - Sielunhoidon ohjeistusta

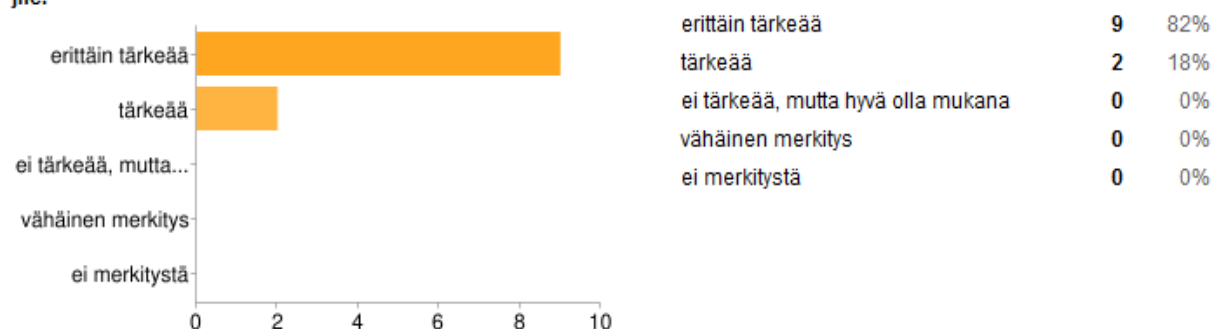
Vastaa listassa olevista aiheista kuinka tärkeänä pidät niitä käsikirjan sisältöön. - Miten toimia, jos tulee huoli alaikäisestä asiakkaasta?

Vastaa listassa olevista aiheista kuinka tärkeänä pidät niitä käsikirjan sisältöön. - Teknisten laitteiden ohjeistusta: pilli, verenpainemittari, pulssimittari jne.

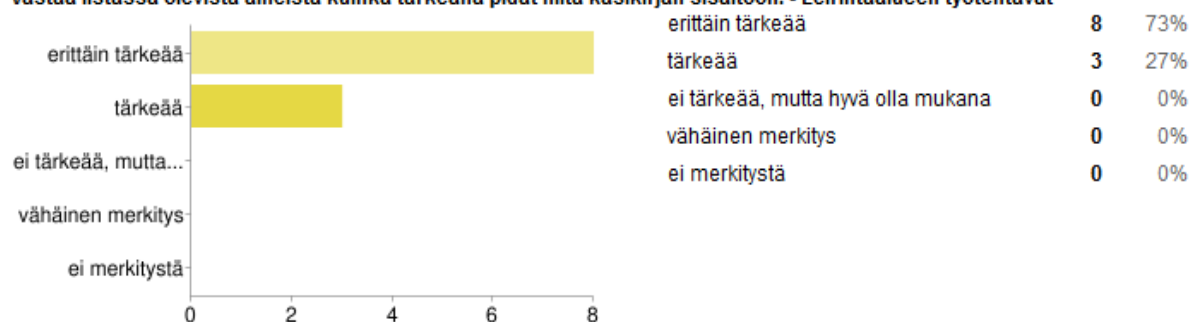
Vastaa listassa olevista aiheista kuinka tärkeänä pidät niitä käsikirjan sisältöön. - Yhteystiedot vastuuihmisille, kuskille jne.

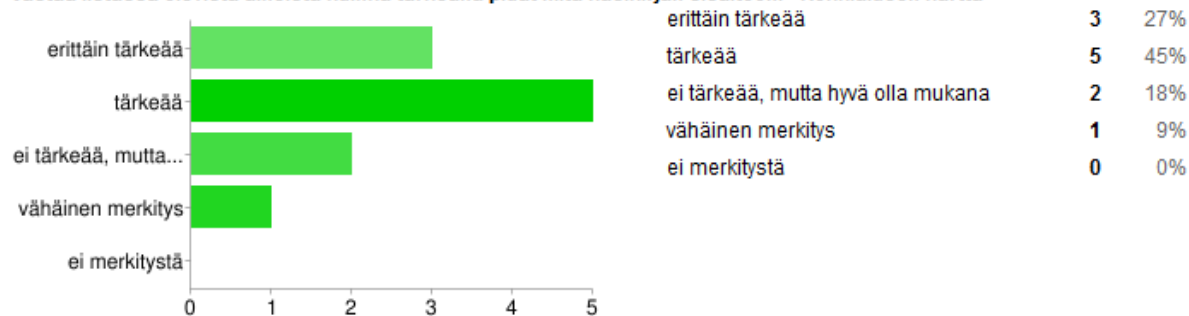
Vastaa listassa olevista aiheista kuinka tärkeänä pidät niitä käsikirjan sisältöön. - Rokkialueen työtehtävät

Vastaa listassa olevista aiheista kuinka tärkeänä pidät niitä käsikirjan sisältöön. - Leirintäalueen työtehtävät

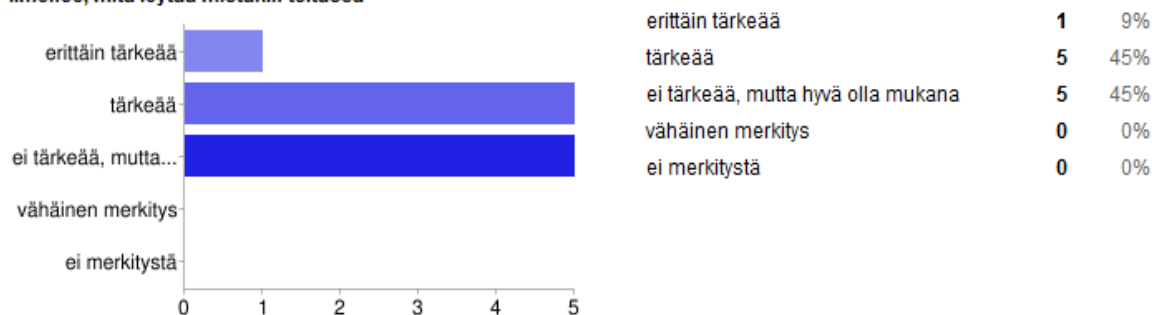
Vastaa listassa olevista aiheista kuinka tärkeänä pidät niitä käsikirjan sisältöön. - Rokkialueen kartta

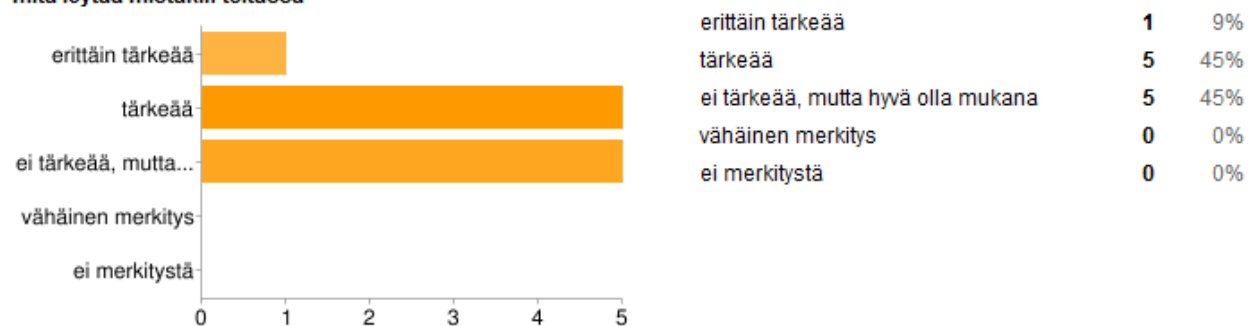
Vastaa listassa olevista aiheista kuinka tärkeänä pidät niitä käsikirjan sisältöön. - Leirintäalueen kartta

Vastaa listassa olevista aiheista kuinka tärkeänä pidät niitä käsikirjan sisältöön. - Leirintäalueen telttakartta, josta ilmenee, mitä löytää mistäkin teltassa

Vastaa listassa olevista aiheista kuinka tärkeänä pidät niitä käsikirjan sisältöön. - Rokkialueen telttakartta, josta ilmenee, mitä löytää mistäkin teltassa

Mitä haluaisit käsikirjassa vielä olevan?

Ohjeistus tauoista (turhien maleksimään jäämisen välttäminen, päivystäjien tupakointi) kahvilippuja rokkialueelle :) viimeiselle sivulle palautelomake päivystyksestä. Oman vuoron lopussa sen voi rep ...

Liite 3) Saapastellen festareilla – käsikirja festivaalipäivystykseen

käsikirja festari-
päivystykseen

(Käsikirjassa tämä sivu on tyhjä)

SUURET KIITOKSET SINULLE,

ETTÄ OLET VAPAAEHTOISENA

AUTTAMASSA OMALLA TYÖPANOKSELLASI

FESTIVAALIPÄIVYSTYKSEN ONNISTUMISESSA.

ILMAN SINUA TÄTÄ OLISI VAIKEAMPI TOTEUTTAA,

KIITOS 😊

vastuuhjaajan rooli:

1. vastuuhjaaja vastaa toiminnan sujuvuudesta.
Hän näyttää esimerkillään mallia muille.
2. vastuuhjaajan merkkinä on vastuuhjaaja-líiví, joka on kyseisen ohjaajan päällä koko ajan hänen ollessaan päiväystyspaikassa työtehtävissä.
3. Taukojen ajaksi, vastuu siirretään toiselle henkilölle antamalla hänelle vastuuhjaajan líiví.
4. vastuuhjaaja ottaa uudet vapaaehtoiset vastaan ja huolehtíí, että náíillä on asianmukaíset varusteet ja tietö, mitä he tulevat tekemään. Hän varmistaa, että vapaaehtoisílla on käsíkírja mukana ja he ovat sen myös lukeneet.
5. vastuuhjaaja varmistaa, että uudet päiväystäjät tietävät, miten láitteet toimívat

ja mistä kaikki tarpeelliset tavarat löytyvät.

6. Vastuunohjaaja innostaa ja kannustaa vapaaehtoisia toimimaan.
7. Vastuunohjaaja huolehtii mukavasta työilmapiiristä huomioimalla kaikki vapaaehtoiset tasapuolisesti. Mikäli tarvetta on, vastuunohjaaja puuttuu työilmapiiriin liittyviin ongelmiin.

Autonkuljettajan rooli:

1. Autonkuljettaja hakee vapaaehtoiset sovituista paikasta sovittuun aikaan päivystykseen ja vie työvuoron jälkeen vapaaehtoiset sovittuun paikkaan.
2. Autonkuljettaja huolehtii, että kaikki kuljetuksiin liittyvä tieto kulkee kaikkien kuljettajien kesken. Autossa on ajolista, johon merkitään päivän aikana tapahtuneet tai sovitut asiat.
3. Autonkuljettajan vastuulla on, että auton matkapuhelimessa on virtaa tarpeeksi ja puhelin on päällä ja siihen vastataan.
4. Autonkuljettaja huolehtii omista taidoistaan, jotta ajokyky säilyy koko työvuoron ajan moitteettomana.
5. Autonkuljettaja huolehtii myös polttoaineen riittävästä autossa ja käy tarvittaessa tankkaamassa auton.

Vapaaehtoisen rooli:

1. Oma-aloitteellinen ja reipas asenne ovat tärkeitä festivaalilytyössä.
2. Asiakkaille ollaan ystävällisiä.
3. Huolehdi omasta jaksamisestasi, muista levätä ja syödä riittävästi.
4. Työvuorossa käytä aina Saappaan liiviä.
5. Ole ajoissa tapaamispaikalla.
6. Ilmoita sairastumisestasi/ poissaolostasi vastuunohjaajalle.
7. Muista käyttää kumihanskoja.

Huoli alaikäisestä lapsesta

Mikäli selviämistelttaan tulee humalainen alaikäinen, on työntekijällä lain mukaan velvollisuus ja vapaaehtoisilla oikeus tehdä lapsesta lastensuojeluilmoitus sosiaaliviranomaisille.

Ilmoituksen voi tehdä silloin kun havaitsee tai saa tietää sellaisia seikkoja, joiden vuoksi lapsen lastensuojelun tarve on syytä selvittää. Kyseessä on siis henkilön oma arvio tarpeesta selvittää lapsen lastensuojelun tarve. Ilmoituksen aiheena voi olla lapsen oma päihteiden käyttö. (Lastensuojelun käsikirja.) Lapsen oma käyttäytyminen edellyttää lastensuojelun tarpeen selvittämistä (Lastensuojelulaki 5.luku 25 §).

Ruisrockissa on päivystävä sosiaalityöntekijä, jolle voi soittaa, kun selviämään tulee alaikäinen lapsi. Sosiaalityöntekijä ehtiessään tulee käymään selviämisteltassa. Lapselta kysytään hänen nimeään, ikäänsä, osoitettaan. Tiedot täytetään lastensuojeluilmoitusta varten olevaan kaavakkeeseen tai vaihtoehtoisesti tyhjälle paperille, jossa pyritään kertomaan samat asiat kuin lomakkeessa. Lisäksi täytetään asiakaslomake myös hänestä ja selvitetään juomisen määrä, puhallutetaan, mitataan pulssi ja tarvittaessa verenpaine. Lapselle ilmoitetaan, että teemme lastensuojeluilmoituksen hänestä.

Mikäli lapsi tulee levottomaksi ilmoituksen tekemisestä, voit lohduttaa häntä kertomalla, ettei lastensuojeluilmoitus vielä tarkoita lapsen huostaanottoa. Ilmoituksen pohjalta kutsutaan lapsi vanhempineen keskustelemaan (tässä tapauksessa) juomisesta sosiaalitoimistoon.

Ilmoitusvelvollisuus

- 1) Sosiaali- ja terveydenhuollon;
- 2) opetustoimen;
- 3) nuorisotoimen;
- 4) poliisitoimen;
- 5) Rikosseuraamuslaitoksen;
- 6) palo- ja pelastustoimen;
- 7) sosiaalipalvelujen tai terveydenhuollon palvelujen tuottajan;
- 8) opetuksen tai koulutuksen järjestäjän;

9) seurakunnan tai muun uskonnollisen yhdyskunnan;

- 10) kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta annetun lain (746/2011) 3 §:ssä tarkoitetun vastaanottokeskuksen ja järjestelykeskuksen;
- 11) hätäkeskustoimintaa harjoittavan yksikön; taikka
- 12) koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaa harjoittavan yksikön

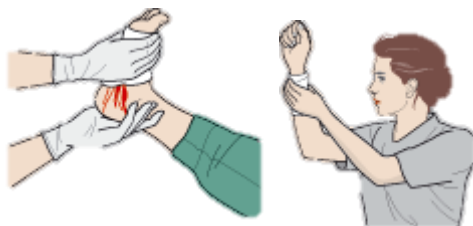
palveluksessa tai luottamustoimessa olevat henkilöt tai vastaavissa tehtävissä toimiksiantosuhteessa tai itsenäisinä ammatinharjoittajina toimivat henkilöt sekä kaikki terveydenhuollon ammattihenkilöt **ovat velvollisia salassapitosäännösten estämättä viipymättä ilmoittamaan kunnan sosiaalihuollosta vastaavalle toimielimelle, jos he ovat tehtävässään saaneet tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttää lastensuojelun tarpeen selvittämistä.**

[\(17.6.2011/752\)](#)

Myös muu kuin 1 momentissa tarkoitettu henkilö voi tehdä tällaisen ilmoituksen häntä mahdollisesti koskevien salassapitosäännösten estämättä.

Lastensuojelulaki 5.luku 25 § [\(12.2.2010/88\)](#)

Haavojen ensiapu

- Tyrehdytä verenvuoto painamalla vuotokohtaa esimerkiksi sormella, kädellä, nenäliinalla tai muulla vastaavalla.
- Suojaa haava-alue sidoksella.
- Tue vammautunut raaja kohoasentoon.
- Soita tarvittaessa hätänumeroon 112.
-

Diabeetikon heikotus

Jos diabetesta sairastavan veren sokeri laskee liian alas, syntyy

hengenvaarallinen insuliinisokki. Insuliinisokin voi estää verensokerin laskun estämällä eli nauttimalla nopeasti ruokaa tai juomaa.

Jos diabetesta sairastavan muuttuu kalpeaksi, ärtyisäksi ja häntä heikottaa

- Anna hänelle sokeripitoista syötävää tai juotavaa. Sokeri imeytyy verenkiertoon ja tilanne korjautuu yleensä 10 minuutissa.
- Jos hän menettää tajuntansa, soita hätänumeroon 112.
- Käänä tajuton, hengittävä kylkiasentoon.
- Seuraa autettavan tilaa kunnes saat ammattiapu.

Tajuton kylkiasentoon

Elvytys

- Painelu-puhalluselvytysrytmi 30:2
- Ota selvää, saatko elottomalta näyttävän hereille. Ravistele ja kysy äänekäästi "Oletko kunnossa, mitä on tapahtunut?"
- Jos hän ei herää, soita hätänumeroon 112.
- Avaa hengitystiet. Taivuta päätä taaksepäin ja nosta leukaa.
- Tarkista, hengittääkö autettava normaalisti? Katso, kuuntele ja tunnustele enintään 10 sekuntia.
- Jos hän hengittää normaalisti, käännä hänet kylkiasentoon ja valvo hengitystä ammattiavun tulloon saakka.
- Jos hän ei hengitä normaalisti, aloita paineluelvytys. Aseta toisen käden kämmenen tyvi keskelle rintalastaa ja toinen käsi sen päälle. **Painele rintalastaa 30 kertaa** painelutaajuudella 100 kertaa minuutissa. Anna rintalasta painua alapäin 4-5 cm.
- Jatka puhalluselvytyksellä. Avaa uudestaan hengitystiet. Sulje autettavan sieraimet etusormella ja peukalolla ja paina huulesi tiiviisti hänen suulleen. **Puhalla 2 kertaa ilmaa keuhkoihin.**

Jatka painelu-puhalluselvytystä rytmillä 30:2, kunnes vastuu siirtyy ammattihenkilölle, hengitys palautuu tai et enää jaksa elvyttää.

(Kodin turvaopas)

Sielunhoito

Intensiivinen ja rakastava kuuleminen on tärkein työkalu sielunhoidossa. Tehtävänä on saada nuori löytämään omat voimavaransa, saamaan tarvitsemaansa apua, pääsemään omille jaloilleen.

Näkemällä nuorella hänen parhaan puolensa, mahdollisuutensa, voit antaa nuorelle sijaissuskon itseen ja tulevaisuuteen. Luottamus on tärkeintä. Luottamus ei ole tunkeilevaa tai uteliasta, vaan toista ihmistä ja hänen rajojaan kunnioittavaa.

Sielunhoitaja ei tuomitse, eikä moralisoi, vaikkei olisi eri mieltä siitä, miten nuoren olisi kuulunut toimia. Hän ei kerro nuorelle, miksi nuori ei saisi ajatella tai tuntea tietyllä tavalla. Nuorelle ei keksitä ratkaisuja valmiiksi, vaan tukemalla, kuuntelemalla ja kyselemällä saadaan nuori itse tekemään valintoja ja näkemään ratkaisuvaihtoehtoja ongelmiinsa.

Parhaimmillaan aasin kaltainen: suuret korvat, pieni suu. Lisäksi vahva selkä, joka jaksaa kantaa taakkoja.

(Pruuki 2008, 10–11.)

Rokkialueen selviämisteltan työtehtävät:

Pääasiallinen tehtävä on **vastaanottaa selviäjät ja huolehtia heistä** selviämisteltalla. Saapas ei partioi rokkialueella, sen tekevät SPR:n päivystäjät ja järjestyksenvalvojat.

Perjantaina päivällä ensimmäiseksi paikalle saapuvat vapaaehtoiset valmistelevat selviämisteltan tulevaa päivystystä varten. Sängyt ja oksennusvadit sijoitetaan telttaan, tarvittavat materiaalit teltan taakse (kts. telttakartta). Sängyt numeroidaan, ”lakanoidaan” kertakäyttörullalakanalla, pääpuolelle laitetaan kroonikkovaippa ”tyynyksi” ja jalkopäähän villi taiteltuna. Jokaiseen sänkyyn laitetaan yläpuolelle seurantalomake valmiiksi. Sängyn viereen tulee ”pussitettu” oksennusvati.

Jokaisen asiakkaan jälkeen siivotaan ja pedataan sänky uudestaan ja laitetaan uusi asiakaslomake sängyn yläpuolelle. Myös oksennusvati vaihdetaan puhtaaseen ja puhdistetaan tarvittaessa vanha vati.

Rokkialueen selviämisteltta aloittaa perjantaina klo 16.00, jolloin ensimmäiset vapaaehtoiset aloittavat päivystystyövuoronsa. Vastuuohjaajalla on vastuuohjaajan liivi. Muilla on Saappaan liivi työvuorossa tunnuksenaan. Liivin kanssa ei lähdetä tauolle selviämisalueen (Saapas + SPR) ulkopuolelle.

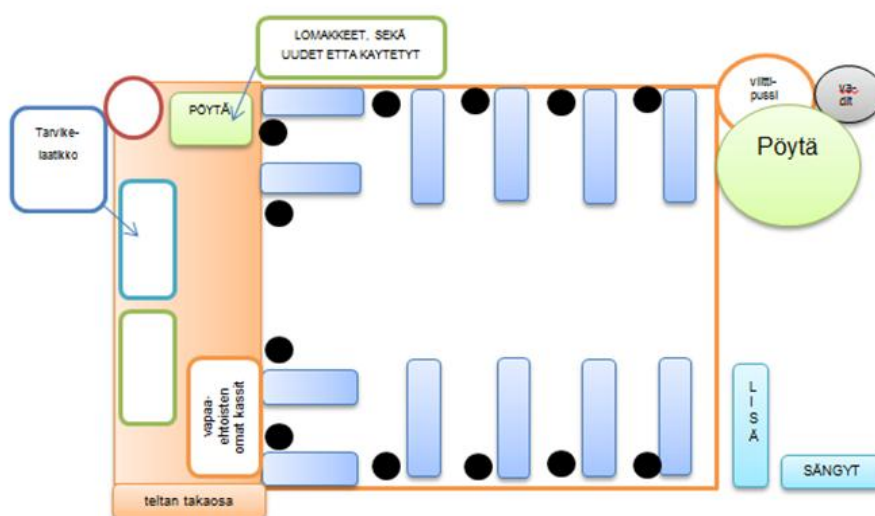
Varmista aloittaessasi, että liivisi taskussa on kynä. Ennen kuin otat asiakkaan vastaan, laitat kumihanskat käteesi. Kaksi vapaaehtoista ottaa asiakkaan vastaan. Asiakkaalta kysytään hänen nimeään, ikäänsä ja yritetään selvittää juomisen määrää ja laatua (huomioi alaikäiset lastensuojeluilmoitusta varten). Nämä tiedot kirjoitetaan seurantalomakkeeseen. Asiakas puhallutetaan, mitataan pulssi ja tiedot merkitään lomakkeeseen. Asiakkaan tavarat laitetaan roikkumaan sängyn yläpuolelle koukuun, tai ne laitetaan sängyn eteen ”tyynypäätyyn”. Huolehditaan, että asiakkaalla on hyvä makuuasento ja hänet peitellään. Seurataan sivusilmällä asiakasta koko ajan. Asiakkaan kuntoa tarkistetaan 15–30 minuutin välein. Hänet herätetään, puhallutetaan, mitataan pulssi ja merkitään lomakkeeseen mihin aikaan mittaukset on uudelleen tehty. Mikäli asiakas oksentaa, pidetään huoli, että hän oksentaa omaan vatiinsa ja pysyy kuitenkin pedillään. Asiakkaan pyytäessä hänelle voi tarjota vettä oksentelun jälkeen. Mikäli asiakas haluaa WC:n, talutetaan hänet sinne ja viedään takaisin pedilleen.

Mikäli asiakas puhaltaa yli 2,5 promillea tai tulee muuten suuri huoli asiakkaan voinnista, vastuuhjaajalle tieto, hän konsultoi asiasta SPR:n lääkärille.

Jokainen ilmoittaa tauosta vastuuhjaajalle. Vastuuhjaaja pitää huolta, että päivystykseen jää riittävästi päivystystyön tekijöitä. Mikäli teltassa on paljon asiakkaita, vältetään pitempiä taukoja.

Muista kirjoittaa tulo-meno – taulukkoon asiakkaan nimi ja saapumisaika. Asiakkaan ystävät eivät tule mukaan telttaan, vain yksi ystävä voi tuoda asiakkaan telttaan. Loput ystävät odottavat SPR:n alueen ulkopuolella. Sama pätee myös asiakkaan poishakemisessa, vain yksi ystävä tulee hakemaan häntä. Ystävät eivät jää telttaan asiakkaan kanssa.

Rokkialueen telttakartta

Kuva 1 Rokkialueen telttakartta

Saaronniemen leirintäalueen työtehtävät:

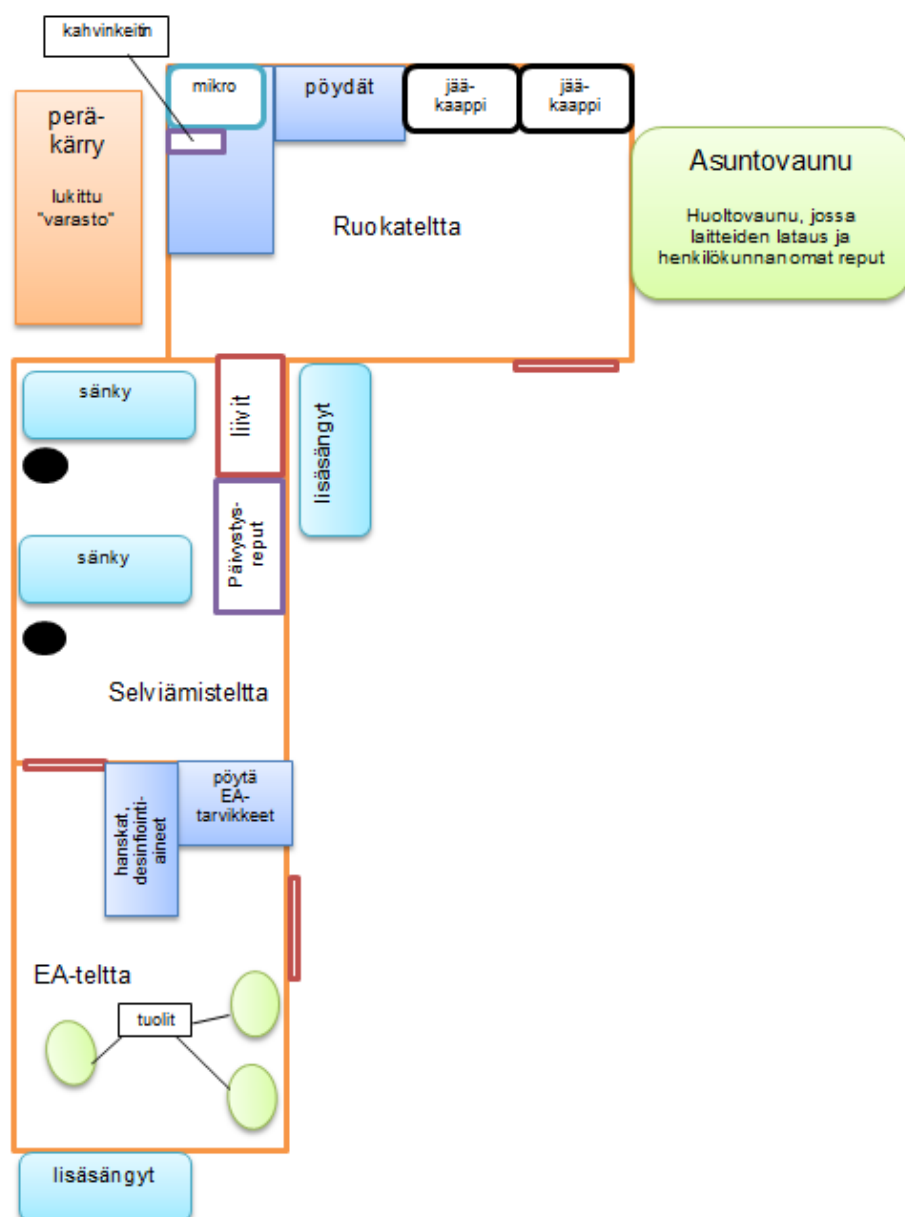
Saaronniemessä partioidaan 2-4 hengen ryhmissä tai pareittain. Kun lähdetään partiointiin, ilmoitetaan asiasta vastuuhjaajalle. Partiointiin otetaan mukaan matkapuhelin ja/ tai VHF – puhelin, liivi ja reppu, jonka sisältö on ensin tarkistettu. Magneettitauluun merkitään ketkä lähtevät partioimaan ja VHF – puhelimen numero (= parin nro). Partioinnin jälkeen reppu ”päivitetään” ja VHF – puhelin viedään lataukseen. Magneettitauluun merkitään, että on palattu partioinnista.

Saaronniemen EA-teltassa hoidetaan ensiapua tarvitsevia asiakkaita, mutta saapalaiset **eivät saa** antaa asiakkaille mitään lääkkeitä. Mikäli kylmäpakkaukset ovat vähissä, siitä ilmoitetaan vastuuhjaajalle. Ensiaputehtävät kirjataan tilastointivihkoon.

Selviämisteltassa olevat asiakkaat hoidetaan, kuten rokkialueellakin. Ohjeistus rokkialueen työtehtävissä.

Saaronniemessä jokainen merkitsee magneettitauluun, missä on, esim. rokkialueen päivystys, nukkumassa, kuskina, partiointi jne. Muista pitää oma merkkisi ajan tasalla tapahtuman ajan. Pelkästään rokkialueella päivystävät eivät ole mukana magneettitaulussa.

Saaronniemen telttakartta:

Päihteet ja käytön tunnistaminen

Alkoholi:

- Yli yhden promillen humalassa liikkeet ja kävely kömpelöitä, puhe sammaltaa.
- Yli kahden promillen alkoholipitoisuus vaikuttaa nukutusaineen tavoin. Kivun tunne häviää ja tajunta heikentyy.
- Yli kolmen promillen pitoisuudessa tajunta katoaa ja henkilö sammuu.
- Alkoholimyrkytyksen riski normaalisti 3-4 promillea.

Kannabistuotteet:

(marihuana, hasis, hasisöljy)

- ajantajun hämartyminen, estojen häviäminen
- verestävät silmänvalkuaiset, päihtynyt vaikutelma, kiiluvat silmät, naurun kiherys, hössöttäminen
- Poltetun hampun makea tuoksu vaatteissa.

Amfetamiini:

(spiidi, piri, vauhti)

- sekavuus, pelkotilat
- levottomuus, hikoilu, kiihtynyt pulssi, laajentuneet silmäterät, pistojäljet käsi- varsissa, laihtuminen, vapina

Kokaiini, crack, free- ja kokabase, kat

- Kokaiinin vaikutukset muistuttavat amfetamiinia, lisäksi aineen nuuskaajilla ”honottava” puhe.
- Free-ja kokabase käytetään polttamalla.
- Kat: amfetamiinin kaltainen vaikutus kestää 3 tuntia.

LSD:

(happo, naksu)

- sekavuus, pelkotilat, vaikutelma mielenhäiriöstä
- liikkeiden epävarmuus, syljenerityksen lisääntyminen, vapina
- käytetään tabletteina, kapseleina, pieninä paloina, imeytettynä sokeri- ja paperipaloihin

Ekstaasi:

- synteettinen, hallusinogeeninen amfetamiini
- alkoholin kanssa voi esiintyä aggressiivisuutta

Opiaatit:

(oopiumi, heroiini, morfiini, kodeiini)

- euforia, sekavuus
- väsymys, supistuneet silmäterät, pulssin hidastuminen, verenpaineen lasku, ruokahaluttomuus, pistosjäljet usein käsivarsissa
- vieroitusoireet voimakkaita

Tekniset liuottimet:

- alkoholin nousuhumalaa muistuttava tokkurainen tila
- suun ja nenän ympäristön rohtuminen
- liiman ja liuotinaineiden haju ja tahrat vaatteissa
- humalan loppuvaiheessa oksentelua, etenkin aloittavilla käyttäjillä

Monipäihtisyys:

- tavallisin muoto alkoholi ja lääkkeet
- rauhoittavat ja alkoholi voivat olla hengenvaarallinen yhdistelmä, osa rauhoittavista voimistaa alkoholin vaikutusta samanaikaisesti käytettynä.

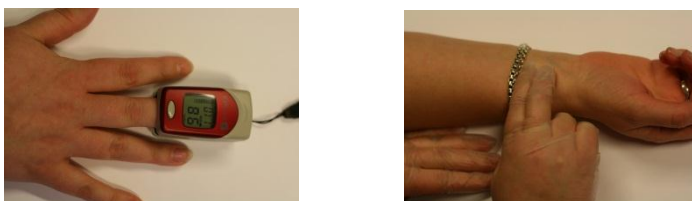
(Partanen & Mattila 2000, 60–83.)

Alkometrin käyttöohjeet

Paina alkometri päälle. Lisää kertakäyttöinen pilli yläpuolelle oikein päin. Mittari kertoo, kuinka kauan ensin odotetaan, ennen kuin asiakasta pyydetään puhaltamaan pitkä puhallus. ”Puhalla, puhalla, puhalla, puhalla vielä” – kommentilla saat asiakkaan puhaltamaan riittävän kauan. Mittari pitää äänen, kun puhallus on riittävän pitkä. Mittari lukee tulosta jonkun aikaa, odota. Tuloksen saatuaasi merkitse luku seurantalomakkeeseen. Poista pilli.

Pulssimittarin käyttöohje ja mittaaminen ilman laitetta

Pulssimittarissa työnnä sormi mittariin.

Mittaus voidaan suorittaa myös asettamalla etu- ja keskisormi kevyesti ranteen peukalonpuoleiselle sisäsivulle ja laskemalla rannevaltimosta tuntuvien pulssien määrä esim. 15 sekunnin ajan. Saatu luku kerrotaan neljällä, jolloin saadaan tietää lyöntien määrä minuutissa. (Edu.fi 2012.)

Verenpainemittarin käyttöohjeet

Mittaa verenpaine vasemmasta olkavarresta. Laita mansetti käsivarteen niin, että sen keskikohta on kyynärtaipeen keskiviivassa ja mansetin alareuna on 2-3 cm kyynärtaipeen yläpuolella. Johto kulkee mansetin alareunassa. Mittauksen aikana on tärkeää, että asiakas on liikkumatta ja mielellään puhumatta.

Verenpaineen mittarin näyttöruudussa näkyvät systolinen ja diastolinen paine. Merkitse molemmat verenpainearvot ylös. (Sydänmissio.fi)

Vapaaehtoisten lepo

Jokainen huolehtii omista tauoistaan oman jaksamisensa ehdoilla.

Levähdys- ja lepopaikkana on Saaronniemessä varattuna kolme huonetta, joissa on yhteensä 16 sänkyä ja muutama patja.

Kun olet nukkunut, korjaa varusteesi sängystä. **Lepopaikat ovat kaikille yhteiset**, joten niitä ei voi varata itselleen muulloin kuin nukkuessa.

Nukkumaan mennessäsi, olethan hiljaa ja annat jo nukkumassa olevien nukkua. Puhuttavat muiden kanssa hoidetaan ennen nukkumaan menoa muualla.

Ruokailu

Jokainen huolehtii myös omasta ruokailustaan, jotta voimia riittää koko päivystysvuorolle. Rokkialueella ruokailu on hoidettu järjestäjien toimesta huoltoalueella.

Saaronniemeen rakennetaan telttakeittiö ruokateltaan. Siellä on ruokailumahdollisuus ja välipalatarvikkeita. Ruokailut on mahdollisuuksien mukaan hyvä pyrkiä hoitamaan Saaronniemessä

Lähteet

Edu.fi - opettajan verkkopalvelu. Sykkeen mittaus.

http://www.edu.fi/perusopetus/liikunta/teknologia_liikunnanopetuksessa/sykkeenmittaus

Inkinen, Maria & Partanen Airi & Sutinen Tiina 2000. Päihdehoitotyö. Helsinki: Tammer-Paino Oy, 60–83.

Kodin turvaopas. Lyhyt ensiapuopas. Diabeetikon heikotus.

http://turvaopas.pelastustoimi.fi/lyhyt-ensiapuopas.html#nain_autat_verenvuodoissa

Pruuki, Heli 2008. Suuret korvat ja pieni suu. Lähtökohtia nuorten sielunhoitoon. Teoksessa Heli Pruuki (toim.) Nuorten sielunhoidon käsikirja. Helsinki: Nord Print, 10–11.

Sydänmissio. Verenpaineen mittausopas.

http://www.sydänmissio.fi/verenpaineen_mittausopas.php

Valokuvat: Heikki Paajanen

Tärkeitä puhelinnumerot

Saapas Leirintäalue

Saaronniemi, vastaavan ohjaajan käytössä 040-3417 562

Saapas selviämisteltta

rokkialue, vastaavan ohjaajan käytössä 0400-894 434

Saapas Auto, Turku

040-3218 202

Puhelin 1

Saappaan päivystyspuhelimet leirintäalueella
(päivystysparien käytössä):

Puhelin 2 040-3218 207

Puhelin 3 040-3218 203

Puhelin 4 040-3218 204

Työntekijät:

Pauliina Elonen, Turku 040-3417 390

Sinikka Loukamaa, Turku 040-3417 561

Hätäkeskus 112

Terveyskeskus 02-10023

Päivystys 02-2511 008

TYKS EA-pkl 02-3131 222

TYKS lasten pkl 02-3131 420

Sos.työntekijä, päivystys 044-9072 7777

Järjestysmiehet, Camping (040-3792 048 ?)

SPR

Liite 4) Palautekyselyn pohja festivaalipäivystykseen

Festaripäivystyksen palautekysely

1. Mistä kaupungista tulet?

2. Päivystitkö Saaronniemessä / rokkialueella?

3. Miten päivystys omasta mielestäsi meni?

4. Erityisruusut päivystyksessä

5. Erityisrisut päivystyksessä

6. Jotakin kehitettävää päivystykseen

7. Vapaa sana

Kiitos palautteestasi!

(täytä festivaalipäivystyksen päättyessä ja palauta vastuohjaajalle)